

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Bakalářská práce

Zahraniční obchod EU s rozvojovými zeměmi

Vypracovala: Hana Esserová
Vedoucí práce: Ing. Lucie Tichá Ph.D.

České Budějovice 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana ESSEROVÁ**
Osobní číslo: **E12034**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Řízení a ekonomika podniku**
Název tématu: **Zahraniční obchod EU s rozvojovými zeměmi**
Zadávací katedra: **Katedra obchodu a cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Analýza zahraničního obchodu EU a zemí rozvojových. Proces dovozu do EU v systému GSP, analýza celních výhod.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Analýza možností dovozu do EU
3. Případová studie dovozu v systému GSP
4. Syntéza získaných dat
5. Doporučení

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Literární rešerše. 3. Cíle a metody. 4. Analýza a syntéza poznatků z realizovaných průzkumů. 5. Závěr. 6. Seznam literatury. 7. Přílohy. 8. Resumé.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Kalinská, E. a kol. (2010). Mezinárodní obchod v 21. století. Praha: Grada.

Klabouchová, I. (1995). Pravidla původu zboží. Doplněk k výkladové publikaci ?Clo a původu zboží?. Praha: Polygon.

Machková, H. a kol. (2010). Mezinárodní obchodní operace. Praha: Grada.

Machková, H. a kol. (2002). Mezinárodní obchod a marketing. Praha: Grada.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lucie Tichá, Ph.D.**

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studeň L.S. 13 (25)
370 05 České Budějovice

Ing. Viktor VOJTKO, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 18. března 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum   14. 4. 2015

.....
Hana Esserová

Děkuji paní Ing. Lucii Tiché / Ph.D. za cenné a odborné rady při vypracovávání bakalářské práce a za vstřícnost a trpělivost při konzultacích.

Obsah

1. Úvod práce	4
2. Literární rešerše	5
Zahraníční obchod	5
Základní informace	5
Možné výhody plynoucí z globálního obchodování:	6
Volný obchod vs. protekcionismus	6
Volný obchod = liberalismus	6
Historie	7
Teorie absolutních výhod	7
Teorie komparativních výhod.....	8
Protekcionismus	8
Rozvojové země.....	10
Všeobecná charakteristika rozvojových zemí	10
Základní znaky rozvojových zemí.....	10
Rozvinuté vs. rozvojové země	11
HDI index	11
Obecné faktory závislosti rozvojových zemí na vnějších obchodních vztazích	11
Úsilí rozvojových zemí o rovnoprávnější postavení v mezinárodních ekonomických vztazích	12
Podstata koncepce Nového mezinárodního ekonomického řádu	12
Nový mezinárodní ekonomický řád	12
Historie obchodních vztahů s rozvojovými zeměmi	13
Evropská unie	14
Základní informace o Evropské unii	14
Euro	15
Základní principy vnitřního trhu Evropské unie.....	16
Volný pohyb zboží	16
Volný pohyb osob.....	16
Volný pohyb služeb	17
Volný pohyb kapitálu	17
Obchodně politická opatření dovozu do EU z rozvojových zemí	18

Ochranná opatření v EU	18
Anti-dumpingové a anti-subvenční řízení v Evropské unii.....	18
Podstata anti-dumpingu a ochrany před subvencovanými dovozy v praxi.....	18
Obchodní režimy pro rozvojové země	19
Cíl systémů EU pro preferenční přístup na trh.....	19
Všeobecný systém preferencí.....	20
3. Cíl, metodika práce a stanovení hypotéz	21
Cíl.....	21
Metodika	21
Hypotézy	22
4. Vlastní práce	23
Systém všeobecných celních preferencí GSP	23
Obecné informace o GSP	23
Reforma GSP	23
Oblasti změn nařízení GSP	24
Geografické pokrytí.....	24
Kdo přestává být způsobilou zemí?.....	24
Kdo přestává být zvýhodněnou zemí?.....	24
Produktové pokrytí GSP	25
Nově přidané produkty do bezcelního režimu EBA.....	25
Nově přidané produkty do režimu GSP+	25
Celní sazebník.....	26
Celní sazebník TARIC	26
Nomenklaturní část	26
Celní dluh.....	27
Případová studie s rozvojovými zeměmi v obecném režimu GSP - Indie.....	28
Země v systému obecného režimu GSP	28
Dovozní podmínky a dokumenty po vstupu do EU	28
Dovoz kancelářských potřeb z Indie	29
Shrnutí.....	34
Případová studie s rozvojovými zeměmi v režimu GSP+ - Mongolsko.....	35
Země v režimu GSP+	35
Dovozní podmínky a dokumenty po vstupu do EU	36

Shrnutí	40
Případová studie s rozvojovými zeměmi v režimu EBA – Burkina Faso	41
Země v systému EBA.....	41
Shrnutí	44
Řízený rozhovor s pracovníkem příslušného celního úřadu	45
Statistika dovozu do EU z rozvojových zemí	47
Dovozy států EU z rozvojových zemí v členění podle zbožové struktury	47
Dovozy států EU z nejméně rozvinutých zemí v členění podle zbožové struktury	51
5. Závěr	55
6. Seznam literatury	58
Literární zdroje.....	58
Internetové zdroje.....	58
7. Seznam příloh	61
Přílohy.....	62
8. Summary and key words	63
Seznam tabulek a obrázků	64
Seznam tabulek	64
Seznam obrázků	64
Seznam zkratk	65

1. Úvod práce

Zahraniční obchod je velice důležitým článkem. Bez zahraničního obchodu bychom zde nemohli mít produkty z cizích zemí, nemohli bychom zakusit chuť exotiky. Každý den vidíme na silnicích a dálnicích kamiony z ciziny, které nám dováží různé výrobky a suroviny ze zahraničí. Zahraniční obchod je velice důležitý pro nás všechny. Propojuje země navzájem a podporuje globalizaci světa.

V této práci je hlavním tématem Zahraniční obchod Evropské unie s rozvojovými zeměmi. Evropská unie je hospodářské a politické uskupení 28 členských zemí, které navzájem spolupracují a spojují je znaky, jako je například právní stát, nediskriminace obyvatel, stejná práva pro všechny.

Rozvojové země vznikly rozpadem ekonomických velmocí, na kterých jsou většina z nich dodnes ekonomicky závislé. V této práci bych se chtěla věnovat právě obchodu s rozvojovými zeměmi a podmínkami dovozu.

Cílem práce je vytvořit případovou studii v systému GSP tzv. Systém všeobecných celních preferencí. Jsou to obchodně politická opatření, kde rozvinuté země poskytují zemím rozvojovým jednostranně zvýhodněný přístup na vlastní trhy. Systém funguje na základě celních úlev, tedy země zahrnuté do tohoto systému mohou dovážet buď bezcelně, nebo s minimálním celním poplatkem.

Zahraniční obchod je velice důležitý článek každodenního života, bez kterého bychom už nemohli existovat. Proto jsem si toto téma vybrala a budu se mu věnovat.

Na následujících stránkách se dozvíme více informací o zahraničním obchodu o Evropské unii, uvedu základní informace o rozvojových zemích, jednotném vnitřním trhu a mnoho dalších užitečných informací týkající se rozvojových zemí a obchodu s nimi.

2. Literární rešerše

Zahraníční obchod

Základní informace

Zahraníční obchod zahrnuje výměnu kapitálu, zboží a služeb přes hranice států nebo území. Ve většině zemí představuje významný podíl na hrubém domácím produktu (HDP). Zahraníční obchod se rozvíjel už dávno v historii, ale teprve v posledních staletích stoupá jeho ekonomický, sociální a politický význam.

Mezinárodní obchod nám umožňuje rozšířit své trhy pro zboží a služby, které bychom jinak neměli k dispozici.

Každá země potřebuje zboží a služby k uspokojení svých obyvatel. Výroba zboží vyžaduje zdroje, ale každá země má zdroje omezené. Žádná ze zemí nemůže vyrábět všechno zboží a služby, které si obyvatelstvo žádá. To co nemůže sama vyrobit, vyprodukovat, koupí od zahraničních zemí. A naopak i prodává dalším zemím to, co ony nemohou vyrobit ze zdrojů ve své zemi. Žádná země není ve výrobě soběstačná a je závislá na dovozu z dalších zemí, které daného produktu mají dostatek.

Mezinárodním obchodem se rozumí obchod mezi dvěma nebo více zeměmi. Mezinárodní obchod zahrnuje různé měny z různých zemí. To vše je regulováno zákony, pravidly a předpisy konkrétních zemí.

Co je mezinárodní obchod podle:

- Wasserman a Haltman – „Mezinárodní obchod se skládá z transakcí mezi rezidenty různých zemí.“
- Anatol Marad – „Mezinárodní obchod je obchod mezi národy.“
- Eugeworth – „Mezinárodním obchodem se rozumí obchod mezi národy.“
(www.yourarticlelibrary; Smriti Chand, 2015)

Industrializace, pokročilé dopravní systémy, globalizace, národní korporace, to vše má velký dopad na mezinárodní obchodní systém. Rostoucí mezinárodní obchod je rozhodujícím faktorem v globalizaci. Bez mezinárodního obchodu by byly národy omezeny v potřebě zboží a služeb jen na rámec vlastních možností. Mezinárodní obchod se v podstatě neliší od obchodu domácího. Motivace a chování zúčastněných stran se nemění, ať už jde o obchod na trhu domácím či zahraničním. Mezinárodní

obchod je dražší. Důvodem jsou cla, která se hradí při překročení hranic s určitým státem.

Mezinárodní obchod se skládá z importu a exportu tedy dovozu a vývozu. Dovozy zahrnuje nákupy z jiných zemí. Vývoz zahrnuje prodej zboží a služeb dalším zemím. Dovozy a vývoz pak tvoří platební bilanci státu (www.investopedia.com; Reem Heikal, 2015).

Zahraniční obchod je považován za nejvýznamnější součást ekonomického rozvoje zemí na celém světě (www.yourarticlelibrary.com; Smriti Chand, 2015).

Mezinárodní obchod umožňuje bohatým zemím využívat své zdroje, pracovní, technologické, zdroje kapitálu, efektivněji. Některé země jsou obdařeny příznivými přírodními zdroji a mohou produkovat stejný výrobek efektivněji a prodávat ho levněji než jiné země. Pokud jedna země produkt nemůže vyrábět efektivně, pak může daný výrobek získat obchodem s jinou zemí (www.investopedia.com; Reem Heikal, 2015).

Možné výhody plynoucí z globálního obchodování:

- zvýšení efektivity ekonomik,
- podílení se zemí na globální ekonomice,
- podpora možností přímých zahraničních investic
- aj.

Volný obchod vs. protekcionismus

Mezinárodní obchod má dva kontrastní pohledy v úrovni kontroly na obchodování a to volný obchod tzv. liberalismus a protekcionismus (Kalínská a kol., 2010).

Volný obchod = liberalismus

Je jednodušší. Hlavní myšlenkou volného obchodu je, že faktory nabídky a poptávky působící v celosvětovém měřítku zajistí, že výroba bude efektivnější. Není potřeba dělat nic na ochranu nebo podporu růstu obchodu. Tržní síly jsou schopné toto realizovat automaticky.

Liberalismem rozumíme odstranění překážek obchodu. Řadíme sem klasické obchodní bariéry tarifních i netarifních charakterů, otevření všech sektorů vnitřního trhu zahraničním konkurencím. V neposlední řadě odstranění přímých i nepřímých podpor státu v oblastech ekonomiky. Liberalismus může působit na ekonomiku jak pozitivně, tak negativně. Obecně propouští zahraniční vlivy na domácí výrobu a výrobovou

základnu. Vede ke změně výrobní struktury, zvyšuje konkurenci na domácím trhu, roste specializace ekonomiky. Vede také k nižším spotřebitelským cenám, eliminuje inflaci a stabilitu cen. Může zvyšovat nebo snižovat zaměstnanost. Pokud chce stát přejít k liberalizaci, nepřijímá ji autonomně, ale pomocí dvou a vícestranných mezinárodních jednání (Kalínská a kol., 2010).

Historie

První pohled na světový obchod měli merkantilisté. Ti tvrdili, že bohatství národa spočívá v množství zlata a drahých kovů. První silná reakce na merkantilistický pohled se formovala v polovině 18. století. Skupina francouzských ekonomů požadovala svobodu produkce a obchodu. Proti tomu v Anglii se začíná formovat skupina klasických politických ekonomů, kde hlavním představitelem byl Adam Smith, budoucí zastánce absolutní výhody v mezinárodním obchodu. Obchodníci vyjadřovali nesouhlas s příliš vysokými cly. Požadovali dohody o obchodech s ostatními zeměmi a celá situace vedla k podpisu smluv, které zahrnovaly nové liberální pohledy na obchod. Když se na scéně mezinárodního obchodu objevili Adam Smith a David Ricardo, netrvalo dlouho a merkantilistické názory téměř vymizely. To ovšem neznamenalo, že by se některé země vzdaly merkantilismu úplně.

Mnoho národních ekonomik bylo chráněno v polovině 19. století od konkurence vysokými cly.

Samotnou liberalizaci přinesla v roce 1860 Anglicko – francouzská obchodní dohoda. Zajišťovala snížení francouzských dovozních cel během pěti následujících let a naproti tomu zajišťovala bezcelní vývoz francouzských výrobků na anglický trh. Postupná liberalizace toku zboží, služeb a kapitálu začala vytvořením institucionálního prostředí a to zejména vznikem Dohody GATT (Všeobecná dohoda o clech) v roce 1947 a dalších vládních i nevládních institucí (Kalínská a kol., 2010).

Teorie absolutních výhod

Jak bylo již výše zmíněno, zakladatelem této výhody byl ekonom Adam Smith. Ve své knize, Pojednání o podstatě a původu bohatství a národů vydané v roce 1776, se věnoval mezinárodnímu obchodu, liberalismu a protekcionismu. Kritizoval merkantilisty, protože tvrdili, že mezinárodní obchod je hrou s nulovým součtem. Adam Smith věděl, že to tak není a myslel si, že ze vzájemného obchodu mohou těžit všechny strany.

Podstatou teorie absolutních výhod je, že země by se měla specializovat na produkci výrobků, které je schopna vyrobit s nižšími náklady než ostatní země. Dané výrobky bude do jiných zemí vyvážet a z těch zemí bude naopak dovážet výrobky, které ostatní země dokážou vyrobit co nejlevněji. Každá země produkuje to, co vyrábí nejlépe (Kalínská a kol., 2010).

Teorie komparativních výhod

Představitel teorie komparativní výhody je David Ricardo. Poprvé byla zmíněna v roce 1817 v jeho knize *Zásady politické ekonomie a zdanění*. Podstatou této teorie je odstranit hlavní vadu teorie absolutní výhody = nedokáže ani jeden produkt vyrábět efektivně, musela by jen dovážet. V tomto případě teorie komparativních výhod uvádí, že je možné se do mezinárodního obchodu zapojit. Vyplatí se to. V dané zemi se z nejhoršího vybere to nejlepší a tomu se daná země bude věnovat, aby se mohla zapojit do mezinárodního obchodu (Kalínská a kol., 2010).

Protekcionsmus

Hlavní myšlenka tkví v důležitosti regulace mezinárodního obchodu. Je důležité zajistit, aby trhy fungovaly správně. Na trhu mohou vznikat neefektivnosti a ty mohou bránit výhodám mezinárodního obchodu. Cílem je řídit trh. Protekcionsmus existuje v několika různých formách. Mezi nejčastější patří například sazby, dotace, kvóty, a jiné. Tyto formy protekcionsmu napravují neefektivitu na mezinárodních trzích (www.investopedia.com; Reem Heakal, 2015).

Nelze určit, zda je protekcionsmus a jeho vliv pozitivní nebo negativní. Obecně vedou opatření protekcionsmu k zachování výrobní struktury, k potlačení konkurence na vnitřním trhu, k vyšším spotřebitelským cenám, k vyšším mzdám nebo ke zvýšené zaměstnanosti. Slavné období protekcionsmu trvalo téměř do 1. poloviny 18. století. V té době se poprvé začaly objevovat první tendence liberalismu. Snaha o odstranění překážek v mezinárodním obchodě se projevila mezi světovými válkami a spočívalo to v uzavírání bilaterálních či multilaterálních smluv o obchodu.

Bavíme-li se o protekcionsmistických opatřeních, můžeme je rozdělit do dvou kategorií – tarifní a netarifní opatření.

Tarifní opatření – patří sem cla (vývozní, dovozní, preferenční, diferenční, kompenzační, valorická, aj.). V dnešní době se od tarifních opatření upouští.

Netarifní opatření – celní přírážky, tarifní kvóty, antidumpingová opatření, administrativní stanovení cen, technická nebo kontrolní opatření (Kalínská a kol., 2010).

Rozvojové země

Všeobecná charakteristika rozvojových zemí

Rozvojové země můžeme rozdělit do 3 skupin:

- vývozci ropy,
- částečně výrobci a částečně vývozci,
- nejméně rozvinuté rozvojové země (Pouzarová, 1998).

Základní znaky rozvojových zemí

- charakter výrobních vztahů – od feudálních až po vyspělé,
- úroveň výrobních sil a struktura národního hospodářství – nízký podíl průmyslu a monokulturní zemědělství,
- vysoká porodnost – je způsobena např. náboženskými vlivy (islám), nedostatečná osvětová činnost,
- postavení ve světovém hospodářství – jsou zásobárnou surovin, ale neumějí je zpracovat, velmi levná pracovní síla,
- vysoká negramotnost – analfabetismus, mnoho zemí nemá uzákoněnou povinnou školní docházku, učitelé občas sami neumí číst a psát, vyučované předměty jsou například zavedení vody, orientace v pralese, postavení chýše
- kmenové nepokoje – kmenové války, rozdílnost náboženství,
- nedostatek potravin – v některých zemích stále hrozí hladomor, ostatní země se snaží pomáhat humanitární pomocí, ale mnohdy se to k nejchudším nedostane kvůli rozkradení věcí již v přístavu,
- zadluženost – řešení problémů půjčkami, které nejsou rozvojové země schopny splácet (Pouzarová, 1998).

Rozvinuté vs. rozvojové země

Mezi rozvojovými a rozvinutými zeměmi existují významné sociální i ekonomické rozdíly. Hlavní příčiny těchto problémů sahají hluboko do historie vývoje těchto národů.

HDI index

Podle Organizace spojených národů je rozvojová země zemí s relativně nízkou životní úrovní. Má nedostatečnou průmyslovou základnu a střední až nízký index lidského rozvoje (HDI). Index HDI je srovnávacím měřítkem chudoby, gramotnosti, vzdělání, střední délky života a dalších faktorů, které se měří po celém světě. Index byl vyvinut v roce 1990 pákistánským ekonomem Mahbubemul Haka. Od roku 1993 ho používá OSN ve svých výročních zprávách o lidském rozvoji.

HDI index také měří průměrné úspěchy v zemi a to ve dvou základních úrovních lidského vývoje:

- dlouhý a zdravý život,
- znalosti – měřené mírou gramotnosti dospělých.

Vývoj lidstva znamená moderní fyzická i institucionální infrastruktura. Odklon od sektorů s nízkou přidanou hodnotou, jako je zemědělství a těžba přírodních zdrojů (www.educationalpathwaysinternational.org; 2015).

Jaké jsou výhody, pokud má země status „rozvojová“ a je členem WTO?

Pokud má nějaká země status rozvojová, přináší to dané zemi určitá pravidla. Například některá ustanovení dohod WTO. Ty poskytují rozvojovým zemím přechodné období před tím, než mohou dostat technickou podporu (www.wto.org; 2015).

Obecné faktory závislosti rozvojových zemí na vnějších obchodních vztazích

Vývoj zahraničního obchodu je výrazem celosvětové internacionalizace výroby, směny a hospodářského života vůbec. Internacionalizace hospodářského života je zákonitostí, která se objevuje ve vzájemném propojování jednotlivých národních ekonomik. V historii bylo zdůrazňováno, že se jednalo o kapitalistickou velkovýrobu, která poprvé vytvořila celosvětovou historii. Postavila uspokojování potřeb mnoha civilizovaných zemí do závislosti na ostatním světě odstraněním dřívější přirozenější izolovanosti zemí.

Internacionalizaci hospodářského života můžeme také chápat jako rozvoj vztahů mezi národy, vytváření mezinárodní jednotnosti kapitálu, odstraňování hranic, a vytváření jednotného hospodářského života, vědy a politiky.

Pro rozvojové země je typická vysoká kvantitativní i kvalitativní závislost na vnějších ekonomických vztazích, oproti dalším skupinám zemí. Výrobní struktura rozvojových zemí je výsledkem historického vývoje zahrnujícího koloniální i nekoloniální období.

Pomalý růst poptávky průmyslově vyspělých zemí po potravinách a zemědělských surovinách měl negativní vliv na vývoj exportu rozvojových zemí. Po druhé světové válce došlo k rekonstrukci zemědělství, a k jeho převádění z manufakturního charakteru na industriální bázi. To se projevilo vyšším stupněm soběstačnosti v oblasti potravin a zemědělských surovin. Také se změnila proporce mezi těžebním a zpracovatelským průmyslem. To vede k prospěchu zpracovatelských odvětví. V těch se pak rozvíjí moderní obory, které jsou spojené s vědeckotechnickým pokrokem. Stále se zvyšuje vybavenost práce s pokrokovou technologií.

Z hlediska rozvoje mezinárodního obchodu bylo rozhodující, že podíl odvětví, která pro svůj rozvoj vyžadovaly mnohem intenzivnější zapojení do mezinárodní dělby práce, byl vzrůstající (Pipek, 1990).

Úsilí rozvojových zemí o rovnoprávnější postavení v mezinárodních ekonomických vztazích

Podstata koncepce Nového mezinárodního ekonomického řádu

Přestavba mezinárodních ekonomických vztahů směřovala k rovnoprávnějšímu systému mezinárodní spolupráce. Ten měl eliminovat negativní vlivy dřívější ekonomické soustavy na mezinárodní prostředí.

Nový mezinárodní ekonomický řád

Hlavní zásady koncepce Nového mezinárodního ekonomického řádu jsou dvě hlavní. Tvoří ho obsah dvou dokumentů OSN:

- Deklarace o vytvoření Nového mezinárodního ekonomického řádu,
- Charta ekonomických práv a povinností států.

Tyto zásady je možné rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří obecné principy. Těmi se mají řídit ekonomické, politické a další mezinárodní vztahy mezi státy. Také zde můžeme najít zásady rovnosti států, principy teritoriální integrity, spolupráce států

založená na rovnosti, zásadu svobodné volby ekonomického a sociálního systému, nediskriminace. Druhou skupinu tvoří specifické principy a ty se týkají rozvojových zemí. Co dále řadíme mezi specifické zásady je právo zemí pod koloniální nadvládou na osvobození. Také právo na suverenitu nad přírodními zdroji.

Důležitým požadavkem je poskytnutí rozvojovým zemí preferenční a nreciproční zvýhodnění v mezinárodní spolupráci (Pipek, 1990).

Historie obchodních vztahů s rozvojovými zeměmi

Obchodní vztahy naší země s rozvojovými zeměmi mají dlouhou tradici. Už před druhou světovou válkou naše země obchodovala s několika zeměmi Latinské Ameriky, Asie, Afriky. Krátce po válce byla tehdejší, ještě Československá republika, mezi evropskými zeměmi jednou z nejvýznamnějších partnerů rozvojového světa. K dynamickému rozvoji došlo po druhé světové válce a obchodní obrat s rozvojovými zeměmi vzrostl mnohonásobně. Mezi nejdůležitější faktory vývoje můžeme zařadit geografickou polohu a blízkost k dodavatelům strojírenských výrobků (Pipek, 1990).

Evropská unie

Základní informace o Evropské unii

Evropská unie ve zkratce EU je hospodářské a politické sdružení 28 evropských států. Základy byly položeny několik let po druhé světové válce. Prvním krokem evropské integrace bylo upevnění hospodářské spolupráce. Bylo to založené na jednoduchém předpokladu – země, které spolu obchodují a jsou na sobě ekonomicky závislé, těžko vyvolají ozbrojený konflikt. V roce 1958 bylo založeno Evropské hospodářské společenství (EHS). V začátcích společenství rozvíjelo hospodářskou spolupráci šesti zemí a to Belgie, Francie, Itálie, Lucemburska, Německo a Nizozemsko. Od toho okamžiku docházelo k vytvoření rozsáhlého jednotného trhu. Jednotný trh se stále rozvíjí.

Změna názvu z Evropského hospodářského společenství na Evropskou unii byla uskutečněna v roce 1993 z toho důvodu, že se z hospodářsky orientované spolupráce stala spolupráce i v politických oblastech od rozvojové pomoci až po ochranu životního prostředí.

Evropská unie je založena na zásadách právního státu a veškerá její činnost se odvíjí od smluv. Se smlouvami všechny členské země vyslovily dobrovolný a demokratický souhlas.

EU se zasloužila o zachování míru, prosperity a stability a dala vzniknout společné evropské měně – euru. Díky zrušeným hraničním kontrolám mezi zeměmi EU mohou lidé cestovat bez jakéhokoli omezení. I pro lidi, kteří cestují za prací, je situace jednodušší.

Hlavním motorem Evropské unie je jednotný vnitřní trh. Umožňuje volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob.

Jeden z hlavních cílů Evropské unie je podporovat dodržování lidských práv a to v rámci unie i mimo ní po celém světě. Hlavní hodnoty EU jsou lidská důstojnost, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. V roce 2009 byla podepsána tzv. Lisabonská smlouva. Její součástí je Listina základních lidských práv EU a díky tomuto jsou všechna práva uvedena společně v jediném dokumentu. Práva musí dodržovat orgány EU a vlády členských zemí (www.europa.eu, 2015).

Euro

Do tzv. eurozóny (země, které mají jako svoji měnu EURO) patří v současnosti 19 zemí. Naposledy přistoupilo Lotyšsko v roce 2014 a Litva v roce 2015. Každá země EU se postupně připravuje na přijetí EURa za svoji měnu.(www.europa.eu; Euro, 2015).

Euro také existuje v elektronické podobě. V této podobě vzniklo 1. 1. 1999 a do fyzického oběhu bylo Euro zavedeno 1. 1. 2002. Od března 2002 je oficiální měnou tehdy ještě ve 12 státech EU. Třináct let od zavedení eura, jako oficiální měny, ho užívá 19 zemí, jak již bylo výše zmíněno.

Výhodou a přínosem Eura, jako společné měny, je například odstranění nákladů spojených se směnou národních měn, průhlednost cenových hladin a volný jednodušší pohyb osob mezi členskými státy Evropské unie (Machková a kol., 2002).

Základní principy vnitřního trhu Evropské unie

Jednotný vnitřní trh tvoří území všech 28 členských států EU. Cílem vzniku tohoto prostoru byly tzv. 4 základní svobody, a to volný pohyb:

- zboží,
- osob,
- služeb,
- kapitálu.

Volný pohyb zboží

Základním předpokladem pro fungování jednotného vnitřního trhu. Volného pohybu zboží bylo docíleno odstraněním tarifních překážek – cla. Překážky zabraňovaly rozvoji kooperace a specializace mezi podniky z různých členských států. Odstraněním překážek narostla vzájemná obchodní výměna.

Volný pohyb osob

Rozumíme tím volný pohyb studentů, pracovníků, ale i právo pro podnikatele usadit se v jiném členském státě EU za účelem podnikání. Tato problematika spadá více pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Svoboda pro podnikatele usadit se v jiné členské zemi spadá jak na OSVČ (Osoba samostatně výdělečně činná), tak na obchodní společnosti.

- osoby samostatně výdělečně činné – mají právo usadit se v jiné členské zemi EU, a mají nárok na stejná práva jako podnikatelé domáci. Pokud by někdo chtěl snahu podnikatele se usadit zkusit, může se osoba dovolávat svých práv.
- obchodní společnosti – podnikatel si může zvolit jakoukoli formu podnikání. Může založit společnost v členské zemi za stejných podmínek, jako podnikatelé domáci (primární usazení). Může založit také pobočku či filiálku (sekundární usazení). Tyto založené pobočky a filiálky mají stejná práva, jako firmy založené na daném území.

Vzájemné uznávání kvalifikací – kvalifikace získaná v jednom členském státě je uznána v dalším členském státě. Uznávání formou nostrifikace – uznávání diplomů (www.mpo.cz, Thomas Muller, 2006).

Volný pohyb služeb

Poskytování služeb přes hranice tzn. bez ohledu na to, zda je poskytovatel služby v zemi usazený či ne. Podnikatel by neměl být podroben předpisům platným pro daný členský stát, ve kterém službu zrovna podnikatel provádí. Pokud by se podnikatel zaměřil na jiný členský stát, než stát, ve kterém je usazen a vytvoří si na daném místě nejen dočasnou kancelář či dílnu, ale rovnou profesní základnu, může po něm členský stát, na který se zaměřil, požadovat, aby se usadil a splnil podmínky platné pro domácí podnikatele (www.mpo.cz, Thomas Muller, 2006).

Volný pohyb kapitálu

Hlavní síla ekonomického rozvoje. Primární podmínka, která je splněna, je plně a volně směnitelná česká koruna. Dále se odstraňují národní bariéry pro transfer kapitálu s ostatními členskými státy EU a s třetími zeměmi. V České republice spadá toto téma pod Ministerstvo financí. (www.mpo.cz; Thomas Muller, 2006).

Obchodně politická opatření dovozu do EU z rozvojových zemí

Ochranná opatření v EU

Ochranná opatření v EU jsou vytvořena, protože v některých případech dochází k dovozu velmi zvýšeného množství určitých výrobků a způsobuje to újmu unijnímu výrobnímu odvětví. Proto je možné přijmout v souladu s mezinárodními pravidly určitá ochranná opatření proti takovým dovozům. Společná pravidla jsou určena následujícími základními předpisy:

- Nařízení Rady č. 260/2009 o společných pravidlech dovozu,
- Nařízení Rady č. 625/2009 o společných pravidlech dovozu některých třetích zemí,
- Nařízení Rady č. 427/2003 o přechodném ochranném mechanismu pro určité výrobky pocházející z ČLR, podle kterého mohou být přijímána ochranná opatření specificky v souladu s Protokolem o přistoupení Číny do WTO,
- Nařízení Rady č. 717/2008 – pro případy, kdy ochranné opatření má formu množstevních kvót, pak jejich administraci zajišťuje toto nařízení (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200, 2013).

Anti-dumpingové a anti-subvenční řízení v Evropské unii

Dumpingem rozumíme výrobek, jenž je vyvážen za nižší cenu, než za kterou se prodává na domácím trhu, za tzv. běžnou hodnotu.

Subvence znamená poskytnutí finančního příspěvku vládou v zemi původu výrobku, z kterého příjemci podpory plyne nějaká výhoda. *Specifické subvence* jsou v rozporu s mezinárodními pravidly obchodu – jsou to subvence pro konkrétní podnik, odvětví či skupinu podniků a odvětví, popřípadě to mohou být subvence na upřednostňování použití domácího výrobku před dováženým (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200, 2014).

Podstata anti-dumpingu a ochrany před subvencovanými dovozy v praxi

Orgán pověřený provádět anti-dumpingová a anti-subvenční šetření je v rámci Evropské unie Evropská komise.

Anti-dumpingová a anti-subvenční opatření je možno uložit, pokud jsou splněny tyto podmínky:

- musí být prokázán dumping nebo čerpání specifické subvence,
- sledované dovozy způsobily nebo mohou v budoucnu způsobit újmu části evropského průmyslového odvětví (například snížení produktivity, snížení objemu prodeje, ztráta podílu na trhu),
- prokazatelnost příčinné souvislosti mezi újmou a sledovanými dovozy (www.mpo.cz ; Autor: odbor 51200; 2014).

Obchodní režimy pro rozvojové země

Evropská unie uplatňuje s rozvojovými zeměmi preferenční obchodní režimy, které mají dva pilíře.

První je tzv. jednostranný „všeobecný systém preferencí“. Je to autonomní dohoda, která prostřednictvím EU poskytuje nerekiproční preferenční přístup některého zahraničního zboží na evropský trh bezcelně, tedy s nulovými celními sazbami.

Druhý je pilíř, který se skládá z dohod Evropské unie o hospodářském partnerství. Tyto dohody jsou uzavírány s Afrikou, oblastmi Karibiku a Tichomoří tzv. AKT. Také existují dohody o hospodářském partnerství, tedy o volném obchodu. Jsou v souladu s WTO (www.europarl.europa.eu; Elfriede Bierbrauer, 2014).

Cíl systémů EU pro preferenční přístup na trh

Mezi hlavní cíl všeobecného systému preferencí patří usnadnění přístupu rozvojových zemí na území a trh Evropské unie. A to vše za pomoci snížení celních sazeb na zboží z rozvojových zemí. Celní preference trhu Evropské unie umožňují rozvojovým zemím lépe se zapojit do mezinárodního obchodu a tím tak získaly příjmy z vývozu. Získané příjmy pak mohou využít pro realizaci vlastních svých politik udržitelného rozvoje a tím i postupně snižovat chudobu (www.europarl.europa.eu; Elfriede Bierbrauer, 2014).

Všeobecný systém preferencí

Všeobecný systém preferencí byl založen v roce 1971. Nejnovější rozšíření proběhlo na základně nařízení Evropského parlamentu a Rady dne 25. října 2012. Tímto nařízením se provádí souhrnná reforma systému a je platná od 1. ledna 2014. Do konce roku 2013 stanovil všeobecný systém preferencí snížení celních sazeb u cca 6200 celních položek. Celkový počet je asi 7100. Při zmíněném snižování se zaměřil na potřeby 176 přijímacích zemí prostřednictvím jednoho standardního režimu a dvou zvláštních režimů (www.europarl.europa.eu; Elfriede Bierbrauer, 2014).

Standardní všeobecný systém preferencí – byl uplatňovaný do konce roku 2013. Snižoval celní sazby u 66% všech celních položek pro 111 zemí.

Režim GSP+ - zvláštní pobídkový režim pro udržitelný rozvoj. Tento systém zaručoval nulovou celní sazbu pro 66% všech celních položek vyhrazených pro rozvojové země, které jsou považovány za zranitelné (www.europarl.europa.eu; Elfriede Bierbrauer, 2014).

Iniciativa Vše kromě zbraní – bezcelní a bezkvótový přístup, který se vztahuje na všechny výrobky kromě zbraní a střeliva (www.europarl.europa.eu; Elfriede Bierbrauer, 2014).

3. Cíl, metodika práce a stanovení hypotéz

Cíl

Hlavním cílem této práce je analýza zahraničního obchodu Evropské Unie a rozvojových zemí. Úkolem je podrobná analýza, jakým způsobem funguje zahraniční obchod EU. Teoreticky se věnovat zahraničnímu obchodu, rozvojovým zemím a Evropské unii. Následně zjistit informace o tom, jak fungují dovozní vztahy mezi EU a rozvojovými zeměmi.

V dalším kroku bude provedena analýza procesu dovozu do EU v systému GSP, kde si vyberu několik rozvojových zemí. Bude zjištěno, jakým způsobem tyto dováží do EU a za jakých podmínek.

Nakonec se práce věnuje analýze celních výhod. Zjistíme, jaké celní výhody tyto rozvojové země mají.

Metodika

Důležitým součástí práce je studium odborné literatury. V odborných knihách budou vyhledány potřebné informace k literární rešerši, informace o zahraničním obchodu, o principech obchodu, o rozvojových zemích a základních informacích o Evropské unii.

Poté přijde na řadu analýza možností dovozu do EU z rozvojových zemí. Provedu analýzu procesu dovozu do Evropské unie z těchto zemí. Jaké mají výhody a nevýhody. Bude zjištěno, jaké podmínky vstoupily v platnost od roku 2014, pro které země a zboží vznikly nové celní úlevy.

Dalším krokem bude případová studie v systému GSP. Systém GSP se dělí na tři dílčí systémy a to GSP, GSP+ a EBA. Bude zjištěno, kterých zemí se tyto dílčí systémy týkají. Jaké jsou v nich celní podmínky a na jaké zboží platí.

V průběhu případové studie bude proveden řízený rozhovor s pracovníkem celního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích.

Po případové studii bude provedena syntéza získaných dat. Všechna data, která zjistím v předchozích částech práce, budou systematicky a logicky uspořádána.

Na samotném konci uvedu doporučení, jak by se mohly dovozní podmínky zlepšit pro dané rozvojové země.

Hypotézy

Pro případovou studii je nutné stanovit hypotézy, které v závěru práce budou potvrzeny nebo vyvráceny na základě zjištěných informací během zpracovávání této bakalářské práce.

Hypotéza č. 1: Počet rozvojových a nejméně rozvinutých zemí v systému GSP je v průběhu času neměnný.

Hypotéza č. 2: Systém GSP poskytuje bezcelní dovoz do EU pro veškeré zboží.

Hypotéza č. 3: Bezcelní dovoz zbraní do EU není povolen.

4. Vlastní práce

System všeobecných celních preferencí GSP

Obecné informace o GSP

Všeobecný systém preferencí je autonomní nástroj obchodní politiky Evropské unie. Jeho posláním je pomáhat rozvojovým zemím v boji s chudobou tím, že budou zapojeny do mezinárodního obchodu.

GSP funguje na základě poskytování tří celních úlev a to:

- **obecný režim GSP** – preferenční přístup poskytovaný rozvojovým zemím na základě bohatství a výše příjmu na hlavu, obecný režim umožňující rozvojovým zemím s nízkým příjmem dovoz na trh EU s celními úlevami a téměř polovina zboží bude dovážena bezcelně
  - o celní sazby lze vyhledat v databázi TARIC (harmonizovaný celní systém)
- **GSP+** - dodatečné preference pro ekonomicky zranitelné rozvojové země a jsou poskytnuté na základě ratifikace Konvencí OSN/MOP, speciální pobídkový režim pro udržitelný rozvoj a pro řádnou správu věcí veřejných, umožňuje zranitelným rozvojovým státům bezcelní dovoz zboží na trh EU, zboží v tomto režimu dováženo zcela bezcelně
- **EBA** – zvláštní režim pro nejméně rozvinuté země, umožňuje bezcelní dovoz zboží na trh EU (kromě zbraní). (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200;2014).

Reforma GSP

Důvody pro reformu Všeobecného preferenčního systému jsou následující. Důležité je přizpůsobení systému globální realitě. To se projeví v konci výhod pro nastupující ekonomické mocnosti. Preference se budou poskytovat jen potřebným státům. Pro zranitelné státy budou rozšířeny výhody a pro nejméně rozvinuté státy budou rozsáhlé výhody zachovány. Dalším důvodem je zajištění větší funkčnosti a transparentnosti pro ekonomické subjekty EU (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200; 2014).

Oblasti změn nařízení GSP

- A) Geografické pokrytí GSP,
- B) Produktové pokrytí GSP,
- C) Ochrana průmyslu EU,
- D) Zvýšená transparentnosti a předvídatelnost systému,
- E) Legislativní adaptace – pravomoci pro Evropský parlament.

Geografické pokrytí

Současný Všeobecný systém preferencí pokrývá 177 států a zámořských teritorií. Rozdělit je můžeme na 128 států od zranitelných výšepříjmových po nízkopříjmové, které můžeme zařadit do režimů GSP a GSP+. Dále sem řadíme 49 nejméně rozvinutých zemí v rámci režimu EBA.

Nové GSP zahrnuje 90 států a to 41 nízkopříjmových až po nižší středně příjmové (GSP, GSP+). Dále sem patří 49 nejméně rozvinutých zemí (EBA).

Kdo přestává být způsobilou zemí?

Počet zemí, které se řadí mezi zámořská teritoria a mají zajištěn jiný přístup k trhům EU nebo se řadí mezi vyspělé státy, je 33. Mezi ně patří například Nizozemí, Antily, Vánoční Ostrovy, Falklandy, Montserrat, Francouzská Polynésie a mnoho dalších.

Kdo přestává být zvýhodněnou zemí?

Do této skupiny zemí patří státy vyloučené na základě příjmů a jsou vyloučeny od 1. 1. 2014. Vyloučeno je tedy 20 vysokopříjmových a vyšších středně příjmových zemí podle klasifikace Světové banky ve třech po sobě následujících letech:

- 8 vysokopříjmových států a teritorií a mezi ně patří – Saúdská Arábie, Kuwaie, Bahrajn, Katar, Spojené Arabské Emiráty, Omán, Brunej, Darussalam a Macao,
- 12 vyšších středně příjmových států, mezi které patří
  - o Latinská Amerika – Argentina, Brazílie, Kuba, Uruquay, Venezuela,
  - o ex státy SSSR – Bělorusko, Rusko, Kazachstán,
  - o další – Gabon, Libye, Malajsie a Palau,
  - o od roku 2014 vyřazeny Írán a Ázerbajdžán,
  - o od roku 2015 vyřazeny Čína, Ekvádor, Maledivy a Thajsko (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200; 2014).

V těchto letech přijímají GSP+ například Arménie, Bolívie, Peru, Kostarika, Gruzie, Mongolsko, Peru, v neposlední řadě Srí Lanka a další.

Pokud se státy chtějí zařadit do režimu GSP+, musí o něj nejdříve požádat.

Produktové pokrytí GSP

Obecné GSP zahrnuje 66% společného celního sazebníku EU plus 15 nových produktů a 4 produkty, které byly reklasifikovány na necitlivé. Pro ty je režim bezcelního přístupu.

GSP+ zahrnuje produktové pokrytí nad 66% celního sazebníku bezcelně.

EBA zahrnuje 99,8% produktů bezcelně – kromě zbraní.

Nově přidané produkty do bezcelního režimu EBA

Mezi nově přidané produkty, které mají bezcelní přístup v režimu **EBA**, jsou zařazeny:

- čerstvě řezané karafiáty nebo pupeny vhodné pro kytice nebo zdobné účely,
- tabák orientálního typu sušený při denním světle (sun cured) nedřapíkový,
- polyethylentereftalát v primárních formách s viskozitním číslem 78 ml/g nebo vyšším,
- přístroje pro videofonní záznam nebo jeho reprodukce (kromě přístrojů s magnetickými páskami a videokamer zaznamenávající obraz a zvuk).

Nově přidané produkty do režimu GSP+

Mezi nově přidané produkty patřící do skupiny **GSP+** patří:

- lithium, draslík, rubidium, cézium,
- kovy vzácných zemin, skandium, yttrium,
- oxid hlinitý jiný, ne korund umělý,
- olovo surové (neopracované) ostatní (www.mpo.cz; Autor: Odbor 51200; 2014).

Celní sazebník

Při určování cla a z obchodně politického hlediska je důležité rozlišovat mezi jednotlivými druhy zboží a mezi zeměmi, ze kterých zboží pochází. To jsou tzv. země původu. Celý celní systém je teda založen na dvou základních faktorech – na druhu zboží a na zemi původu. Celní sazebník je rozdělen na dvě části a to na tarifní část a nomenklaturní část sazebníku.

Tarifní část – sazby jsou roztržíděné podle druhů zboží a zemí původu. Obsahuje sazby cla schválené vládou. Celý tarifní systém je tvořen jak celním sazebníkem, tak mezinárodními dohodami, které upravují poskytování preferencí (Klabouchová, 1999). Informace o nomenklaturní části budou zmíněny níže.

Celní sazebník TARIC

Celní sazebník TARIC (Tarif intégré communautaire) je nástrojem realizace Celního kodexu. Představuje ucelený systém založený na kombinaci dvou údajů, a to číselného označení zboží a celního sazebního opatření. Tento celní sazebník obsahuje ve většině smluvní celní sazby. Sazebník se skládá z konkrétních celních sazebních opatření ve formě všeobecných celních sazeb, smluvních celních sazeb, preferenčních celních sazeb a jednostranných sazeb poskytujících snížení cla u vybraného zboží. U některého zboží se používá i tzv. specifická sazba cla. U dalšího vybraného zboží jsou užívané i proměnlivé celní sazby měnící se s v průběhu kalendářního roku k určitému datu. Můžeme se setkat i se clem, které je vázáno na množstevní nebo hodnotovou kvótu (Machková a kol., 2010).

Nomenklaturní část

Abychom mohli ke zboží přiřlenit celní a daňové sazby, musíme systematicky roztržídit zboží podle funkce, účelu, složení, použití, aj. V České republice se pro účely klasifikace zboží využívá tzv. Kombinovaná nomenklatura (CN). Ta je shodná s třídícím a označovacím systémem zboží v Evropské unii. Tato nomenklatura je užívaná mnoha evropskými zeměmi i zeměmi mimo EU. Proto je velmi praktická pro orientaci v sazebnících, dokladech a preferenčních dohodách.

Kombinovaná nomenklatura vychází s Harmonizovaného systému popisu a číselného označení zboží (HS). Můžeme ho považovat za světovou normu v klasifikaci zboží. V současnosti je užívan cca 150 zeměmi. Dělí zboží na 21 tříd, které jsou označeny

římskými číslicemi I – XXI. Ve 21 třídách najdeme 99 kapitol a každá kapitola se dále člení na čtyřmístná až šestimístní čísla. Kombinovaná nomenklatura doplňuje harmonizovaný systém o dvoumístná čísla, dostáváme se tedy až k osmimístným podpoložkám. Za nevýhodu kombinované nomenklatury můžeme považovat její častou proměnlivost na začátku každého roku. Základní struktura ale zůstává, změny se týkají pouze již zmíněných osmimístných kódů. Změny jsou patrné, protože jsou označeny hvězdičkou (Klabouchová, 1999, Klabouchová, 1995).

Celní dluh

Při přepravě jakéhokoliv zboží musíme počítat s tím, že za dané zboží, podle celního sazebníku, zaplatíme celní dluh. Celní dluh je povinnost osoby zaplatit clo příslušící danému přepravovanému zboží (Machková a kol., 2010).

Základem pro výpočet celního dluhu je celní hodnota. Celní hodnota je hodnota uvedená na obchodní faktuře. Stanovená celní hodnota vychází z principu tzv. hodnoty převodní tzn. cena skutečně placená nebo cena, která bude zaplacená za zboží dodané do České republiky. Do hodnoty celního dluhu se započítává také daň z přidané hodnoty, která přísluší zemi, kam je zboží dovezeno. Z celní hodnoty vypočteme celní dluh, který se musí za přepravované zboží zaplatit (Machková a kol., 2010).

Případová studie s rozvojovými zeměmi v obecném režimu GSP - Indie

Země v systému obecného režimu GSP

Podle nových pravidel platících od 1. 1. 2014 patří do obecného režimu GSP tyto země:

Cookovy ostrovy, Čína¹, Kapverdy, Kongo, **Indie**, Indonésie, Írán¹, Irák, Kyrgyzstán, Mikronésie, Nauru, Nigérie, Niue, Sýrie, Tádžikistán, Thajsko¹, Tonga, Turkmenistán, Uzbekistán, Vietnam.

Pro případovou studii jsem si z tohoto obecného režimu GSP vybrala Indii. Oficiální název této země je Indická republika. Nachází se v jižní Asii. Hlavním městem je Nové Dillí. Počet obyvatel je přes 1,3 mld. Úředním jazykem je hindština a pro další komunikaci angličtina. Indickou měnou je indická rupie. V zemi lze směnit americký dolar a eura (www.mzv.cz, 2015).

Hlavní položky exportu z tohoto státu jsou:

- minerální paliva, oleje, minerální vosky,
- přírodní a upravované perly, drahokamy, polodrahokamy, drahé kovy,
- organické chemikálie,
- obilniny,
- elektrické stroje,
- železo, ocel,
- textil,
- platy a výrobky z nich,
- ryby, korýši
- aj (www.businessinfo.cz, 2014)¹⁴.

Dovozní podmínky a dokumenty po vstupu do EU

Zahraniční obchod je řízen dokumentem Politika zahraničního obchodu. Jsou v něm obsaženy všeobecné podmínky obchodu a stanovuje také výjimky zákazu dovozu a vývozu některého zboží (např. margarín, slonovina, aj.). Evropská unie se snaží uvolnit Indii cla v určitých oblastech obchodu například s vínem, textilem, papírem, strojírenským zbožím, atd. Vedou také dlouhá léta trvající jednání o Dohodě o volném

---

¹Země takto označené budou vyřazeny do roku 2015 na základě příjmů.

obchodu. V poslední době se daří odstraňovat kvantitativní restrikce na dovoz zboží do EU. Týká se to například novinového papíru, mramoru, žuly, aj.

Dovoz kancelářských potřeb z Indie

Na stránkách celní správy vyhledáme celní sazebník TARIC v rámci tzv. ČIT (Český integrovaný tarif). V seznamu kapitol vybereme kapitolu, která obsahuje informace o dovozu platů a výrobků z nich. Přesněji je to kapitola 39: PLASTY A VÝROBKY Z NICH.

Obrázek 1 - Kapitoly kombinované nomenklatury

	VOSKY A DENIALNI PRIPRAVKY NA BAZI SADRKY	
▶ 35	ALBUMINOIDNÍ LÁTKY; MODIFIKOVANÉ ŠKROBY; KLIHY; ENZYMY	odkaz
▶ 36	VÝBUŠNINY; PYROTECHNICKÉ VÝROBKY; ZÁPALKY; PYROFORICKÉ SLITINY; NĚKTERÉ HOŘLAVÉ PŘÍPRAVKY	odkaz
▶ 37	FOTOGRAFICKÉ NEBO KINEMATOGRAFICKÉ ZBOŽÍ	odkaz
▶ 38	RŮZNÉ CHEMICKÉ VÝROBKY	odkaz
▶ 39	PLASTY A VÝROBKY Z NICH ←	odkaz
▶ 40	KAUČUK A VÝROBKY Z NĚJ	odkaz
▶ 41	SUROVÉ KŮŽE A KOŽKY (JINÉ NEŽ KOŽEŠINY) A USNĚ	odkaz
▶ 42	KOŽENÉ ZBOŽÍ; SEDLÁŘSKÉ A ŘEMENÁŘSKÉ VÝROBKY; CESTOVNÍ POTŘEBY, KABELKY A PODOBNÉ SCHRÁNKY; VÝROBKY ZE STŘEV (JINÝCH NEŽ Z HOUSENEK BOURCE MORUŠOVÉHO)	
▶ 43	KOŽEŠINY A UMĚLÉ KOŽEŠINY; VÝROBKY Z NICH	odkaz
▶ 44	DŘEVO A DŘEVĚNÉ VÝROBKY; DŘEVĚNÉ UHLÍ	odkaz
▶ 45	KOREK A KORKOVÉ VÝROBKY	odkaz
▶ 46	VÝROBKY ZE SLÁMY, ESPARTA NEBO JINÝCH PLETACÍCH MATERIÁLŮ; KOŠÍKÁŘSKÉ A PROUTĚNÉ VÝROBKY	
▶ 47	BUNIČINA ZE DŘEVA NEBO Z JINÝCH CELULÓZOVÝCH VLÁKNOVIN; SBĚROVÝ PAPÍR, KARTÓN NEBO LEPENKA (ODPAD A VÝMĚT)	
▶ 48	PAPÍR, KARTÓN A LEPENKA; VÝROBKY Z PAPIROVINY, PAPIRU, KARTÓNU NEBO LEPENKY	
▶ 49	TIŠTĚNÉ KNIHY, NOVINY, OBRAZY A JINÉ VÝROBKY POLYGRAFICKÉHO PRŮMYSLU; RUKOPISY, STROJOPISY A PLÁNY	
▶ 50	HEDVÁBÍ	odkaz
▶ 51	VLNA, JEMNÉ NEBO HRUBÉ ZVÍŘECÍ CHLUPY; ŽÍNĚNÉ NITĚ A TKANINY	
▶ 52	BAVLNA	
▶ 53	OSTATNÍ ROSTLINNÁ TEXTILNÍ VLÁKNA; PAPIROVÉ NITĚ A TKANINY Z PAPIROVÝCH NITÍ	odkaz
▶ 54	CHEMICKÁ NEKONEČNÁ VLÁKNA; PÁSKY A PODOBNÉ TVARY Z CHEMICKÝCH TEXTILNÍCH MATERIÁLŮ	
▶ 55	CHEMICKÁ STŘIŽOVÁ VLÁKNA	odkaz
▶ 56	VATA, PLSŤ A NETKANÉ TEXTILIE; SPECIÁLNÍ NITĚ; MOTOUZY, ŠŇŮRY, PROVAZY A LANA A VÝROBKY Z NICH	
▶ 57	KOBERCE A JINÉ TEXTILNÍ PODLAHOVÉ KRYTINY	
▶ 58	SPECIÁLNÍ TKANINY; VŠÍVANÉ TEXTILIE; KRAJKY; TAPISERIE; PRÝMKAŘSKÉ VÝROBKY; VŠETUKY	

Zdroj: (www.celnisprava.cz;2015)

Kliknutím na kapitolu 39 se dostaneme do podrobnější databáze této skupiny. V řazení pod čtyřmístným kódem 3926 najdeme podkapitolu s názvem OSTATNÍ VÝROBKY Z PLASTŮ A VÝROBKY Z OSTATNÍCH MATERIÁLŮ.

Obrázek 2 - Kódy kombinované nomenklatury v kapitole 39

[-] 3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	odkaz
→ 3926100000	- Kancelářské nebo školní potřeby	
→ 3926200000	- Oděvy a oděvní doplňky (včetně prstových rukavic, rukavic bez prstů a palčáků)	
→ 3926300000	- Příslušenství pro nábytek, karoserie nebo podobné výrobky	
→ 3926400000	- Sošky a j	Provede výběr zbožové položky
+ 392690	- Ostatní	

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Dále vybereme podkapitolu kombinované nomenklatury přímo pro KANCELÁŘSKÉ NEBO ŠKOLNÍ POTŘEBY.

Obrázek 3 - Výběr konkrétního zboží

[-] 3926	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914	odkaz
→ 3926100000	- Kancelářské nebo školní potřeby	

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Kód kombinované nomenklatury pro dovoz kancelářských potřeb zadáme do aplikace pro výpočet celního dluhu.

Obrázek 4 - Zadání zboží do aplikace pro výpočet celního sazebníku

TARIC CZ
Verze 3.11.1 (16.12.2014)

[Nápověda k aplikaci](#)
[Nápověda k e-ČIT](#)
[Nápověda k webové službě](#)
[Kvóty EU](#)

(A) Datum simulace:

(33) Nomenklatura zboží:

Kód země (17) určení / (34) původu:

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Dále se podíváme, zda neexistují nějaká dovozní opatření pro plasty z Indie kliknutím na Seznam opatření vpravo dole na obrázku výše.

Obrázek 5 - Dovozní opatření

Taric CZ

Seznam nalezených opatření

Zpět nomenklatura: **3926100000**, k datu: **20.03.2015**, kód země: **IN**
kurz: 1 € = **27.419** Kč

Zákazová opatření			
Opatření	Země	Details	
Dovozní opatření - Chemické látky a přípravky (1ABC, předpis U1907/06):	1011 (ERGA OMNES)	odkazy	
Dovozní opatření - Opatření související s omezujícími opatřeními (embarga) (1AEM, předpis U0667/10): viz podmínky	ER (Eritrea)	podmínky odkazy	

Celní sazby			
Opatření	Země		
Celní sazba pro třetí země (C103, předpis R2261/98): 6.5 %	1011 (ERGA OMNES)		
Tarifní preference (C142, předpis R0978/12): 0 %	2020 (GSP (R 12/978) - Obecné režimy)		

Daňové sazby			
Opatření	Země	Přídavný kód	Details
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04): 21 %	ΔΔΔΔ (Všechny země)		
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04): 15 %	ΔΔΔΔ (Všechny země)	R005	podmínky odkazy

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Můžeme vidět, že dovoz plastů a kancelářských potřeb z Indie do EU není ničím omezen. Je možné dále pokračovat v aplikaci výpočtu celního dluhu.

Přesouváme se do druhé části výpočtu, kde se zadává hmotnost a celní hodnota zboží. Pro snadnější výpočet byla zadána hmotnost 100 kg a celní hodnota 10 000 Kč.

Obrázek 6 - Zadání celní hodnoty a množství zboží

(33) Přídavné kódy: ...

(44) Certifikáty: ...

(38) Vlastní hmotnost (kg)

(46) Statistická hodnota / (47) Celní hodnota (Kč):

(31) Množství zboží   Měrná jednotka   Upřesnění m.j.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

V poslední části tabulky je nutné zadat kód preference, který je pro rozvojové země v GSP 200.

Obrázek 7 - Výběr preference pro dovoz zboží

Výběr preference

nomenklatura: **3926100000**, k datu: **20.03.2015**, kód země: **IN**

Kód	Popis
100	Egra Omnes celní sazba pro třetí země
200	Preference GSP - bez limitů a podmínek

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Následně vložíme kód 200 do tabulky a také doplníme zemi odeslání.

Obrázek 8 - Vložení kódu preference

(15) Země odeslání:	<input type="text" value="IN"/> <input type="button" value="..."/>
(36) Kód preference:	<input type="text" value="200"/> <input type="button" value="..."/>
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	<input type="text" value="0"/>
(44) CIF cena (Kč):	<input type="text" value="0"/>
(39) Kvóta:	<input type="text"/> <input type="button" value="..."/>

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Celková tabulka po zadání všech hodnot vypadá následovně:

Obrázek 9 - Celková tabulka pro výpočet celního dluhu

(A) Datum simulace:	20.03.2015	
(33) Nomenklatura zboží:	3926100000	...
Kód země (17) určení / (34) původu:	IN	...
<input type="button" value="Seznam opatření"/>		
<hr/>		
(33) Přídavné kódy:	Meursing	<input type="text"/> ...
(44) Certifikáty:		<input type="text"/> ...
(38) Vlastní hmotnost (kg)		100
(46) Statistická hodnota / (47) Celní hodnota (Kč):		10000
(31) Množství zboží	Měrná jednotka	Upřesnění m.j.
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="button" value="Podmínky vývozu"/>		
<hr/>		
(15) Země odeslání:	IN	...
(36) Kód preference:	200	...
(44) Vedlejší výdaje (Kč):		0
(44) CIF cena (Kč):		0
(39) Kvóta:		...
<input type="button" value="Výpočet celního dluhu"/>		

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Vypočtený celní dluh je zobrazen v níže zobrazené tabulce.

Obrázek 10 - Vypočtený celní dluh

Taric CZ

Výsledek výpočtu celního dluhu dle TARIC CZ

Zpět na hlavní stránku

(A) Datum simulace:	20.03.2015	(15) Země odeslání:	IN
(33) Nomenklatura zboží:	3926100000	(33) Přídavné kódy:	
(34) Země (region) původu:	IN	(38) Vlastní hmotnost (kg):	100
(36) Kód preference:	200	(39) Kvóta:	
(44) Certifikáty:		(47) Celní hodnota (Kč):	10000
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	0	CIF cena (Kč):	0
Množství zboží:			
(31) Popis zboží:	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914 - Kancelářské nebo školní potřeby		

Poplatky k zaplacení:

Předpis	Typ	Základ	Sazba	Částka [Kč]
R0978/12 (C142)	A00	10 000,00 Kč	0 %	0,00
Z0235/04 (P305)	B00	10 000,00 Kč	21,00 %	2 100,00
Celkem:				2 100,00

Informace:

Předpis	Text
U1907/06 (1ABC)	Chemické látky a přípravky

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Jelikož plasty patří do 66 % zboží, které je dováženo v systému obecného režimu GSP bezcelně, opět vývozce zaplatí pouze DPH 21 % v hodnotě 2 100 Kč v poměru k celní hodnotě 10 000 Kč.

Shrnutí

Tabulka 1 - Shrnutí celního dluhu pro IN

Celní hodnota	10 000,-
Celní dluh (pouze DPH)	2 100,-
Clo samotné	0,-

Zdroj: Vlastní šetření

Případová studie s rozvojovými zeměmi v režimu GSP+ - Mongolsko

Země v režimu GSP+

Arménie, Ázerbajdžán², Bolívie, *Ekvádor*³, Filipíny, Gruzie, *Guatemala*³, *Honduras*³, *Kolumbie*³, *Kostarika*³, **Mongolsko**, Nikaragua, Pákistán, *Panama*³, Paraguay, *Peru*³, *Salvador*³, Srí Lanka (dočasně bez preferencí), Ukrajina.

Z toho systému jsem si vybrala Mongolsko. Mongolsko je vnitrozemský stát rozprostírající se na území střední Asie. Hlavní město je Ulánbátar. Tato země je rozlohou 20 x větší než Česká republika. Počet obyvatel je cca 3 miliony. Úředním jazykem je chalch a mongolština. Ze světových jazyků nejvíce užívají angličtinu a ruštinu. Díky tomu, že země hraničí s Čínou, mnoho lidí umí čínsky, korejsky, atd. Měnou je mongolský „tugrik“. Další používané cizí měny jsou například americký dolar a euro. (www.mzv.cz, 2015; www.wikipedia.org, 2015)¹⁵

Evropská unie je třetím největším obchodním partnerem Mongolska. Celkový obrat tvoří za období 1 – 8/2014 hodnotu 621 mil. USD. Exporty z této země do EU tvořily 297 mil. USD.

Hlavní položky exportu z Mongolska jsou:

- živá hospodářská zvířata, živočišná produkce,
- rostlinná produkce,
- nerostné suroviny,
- chemie,
- kůže, kožešiny,
- dřevo a produkce z něj,
- textil,
- cement,
- cenné kovy, drahé kameny, základní kovy,
- elektronika a spotřebiče,
- dopravní prostředky (www.businessinfo.cz, 2015).

---

²země jsou vyřazeny od roku 2015 na základě příjmů

³země označené kurzívou budou vyřazeny v roce 2015, preferenční zacházení bude zajištěno Dohodou o volném obchodu

Dovozní podmínky a dokumenty po vstupu do EU

Řídicím dokumentem v dovozních podmínkách je Celní zákon z roku 1996. Mongolsko vstoupilo v roce 1997 do Světové celní organizace a od roku 2003 využívá systém o 8 úrovních označování produktů. Je také členem WTO (Světové obchodní organizace).

Pokud chceme dovážet do Mongolska, nepotřebujeme žádný souhlas. Pro dovoz se stačí pouze zaregistrovat u daňového úřadu a Státního registračního úřadu. Existují ale výjimky, například u chemikálií, lidských orgánů, zbraní a výbušnin musíme mít zařízenou dovozní licenci u příslušného ministerstva.

Cla za dovážené zboží musí být zaplacená do dvou měsíců od vstupu zboží na území státu. Většina zboží je v současnosti zatěžována 5 % dovozní celní sazbou. Některé jsou i za 0 %. Sezónní clo je 15 % a platí od 1. 8. – 1. 4. Podle sezónního cla se řídí tyto produkty – mouka a zelenina. Toto clo slouží pro ochranu vnitřního trhu.

Dodávky, které se týkají projektů české zahraniční spolupráce, jsou osvobozeny od cla a DPH a to na základě dohody mezi velvyslancem České republiky v Mongolsku a Ministerstvem financí Mongolska.

V Mongolsku je užíváno tzv. doplňkové dovozní clo a je zavedeno pro dopravní prostředky podle stáří:

- 0 – 3 let – 500 USD,
- 4 – 9 let – 1000 USD,
- nad 10 let – 2000 USD.

Dále je zavedeno pro alkohol a tabák.

Pro export z Mongolska je uvalena omezená restrikce v podobě **exportního cla** na vývoz těchto výrobků:

- kašmír,
- velbloudí vlny,
- koží kůže,
- dřevo,
- železný a hliníkový odpad.

Zákaz vývozu se vztahuje na:

- narkotika,

- pornografie,
- chráněná zvířata a rostliny,
- zboží dovezené jako rozvojová pomoc.

Některé z výrobků podléhají **udělení licence**, jsou to:

- předměty s historickou a kulturní hodnotou,
- archeologické a paleontologické nálezy,
- drahé kovy, železné a neželezné kovy, zbraně, aj.

Mongolsko bylo zahrnuto do GSP po přijetí zásad ES (Evropské společenství) o lidských právech a svobodách mongolskou vládou v lednu 1991. Za pomoci tohoto nástroje Evropská unie snižuje nebo přímo odstraňuje cla a kvóty na dovozu výrobků z rozvojových zemí. Mongolsko bylo téměř jako první země ze států střední a centrální Asie zařazeno do režimu **GSP+**. Rozdíl od základního režimu GSP spočívá v rámci a objemu umožňující partnerským zemím se více prosadit na trhu Evropské unie. Zvýhodnění celní přístup Mongolska zahrnuje okolo **7 200** druhů výrobků (www.businessinfo.cz, 2014).

Opět si na stránkách celní správy najdeme celní sazebník. Do tabulky před výpočtem celního dluhu přepíšeme kód země původu a země odeslání na MN. To je v celním sazebníku kód pro Mongolsko.

Po vyplnění příslušných polí se klikne na pole Výpočet celního dluhu. To je vidět na obrázku na další straně.

Obrázek 11 - Výpočet celního dluhu z Mongolska

TARIC CZ

Verze 3.11.1 (16.12.2014)

[Nápověda k aplikaci](#)
[Nápověda k e-ČIT](#)
[Nápověda k webové službě](#)
[Kvóty EU](#)

e-ČIT

(A) Datum simulace:	20.03.2015	
(33) Nomenklatura zboží:	3926100000	...
Kód země (17) určení / (34) původu:	MN	...
<input type="button" value="Seznam opatření"/>		
(33) Přídavné kódy:	Meursing	<input type="text"/> ...
(44) Certifikáty:		<input type="text"/> ...
(38) Vlastní hmotnost (kg)		100
(46) Statistická hodnota / (47) Celní hodnota (Kč):		10000
(31) Množství zboží	Měrná jednotka	Upřesnění m.j.
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="button" value="Podmínky vývozu"/>		
(15) Země odeslání:	MN	...
(36) Kód preference:	200	...
(44) Vedlejší výdaje (Kč):		0
(44) CIF cena (Kč):		0
(39) Kvóta:		<input type="text"/> ...
<input type="button" value="Výpočet celního dluhu"/>		

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Musíme zkontrolovat, zda se na vývoz plastů a kancelářských potřeb z Mongolska nevztahuje nějaké opatření či zákaz. V tabulce vidíme, že se na vývoz zmíněné komodity z Mongolska žádný zákaz ani opatření nevztahuje.

Obrázek 12 - Opatření pro vývoz kancelářských potřeb

Taric CZ

Seznam nalezených opatření

Zpět

nomenklatura: **3926100000**, k datu: **20.03.2015**, kód země: **MN**
 kurz: 1 € = **27.419 Kč**

Zákazová opatření			
Opatření		Země	Detaily
Dovozní opatření - Chemické látky a přípravky (1ABC, předpis U1907/06):		1011 (ERGA OMNES)	odkazy

Celní sazby			
Opatření		Země	
Celní sazba pro třetí země (C103, předpis R2261/98):	6.5 %	1011 (ERGA OMNES)	
Tarifní preference (C142, předpis R0978/12):	0 %	2027 (GSP+ (zvláštní pobídkový režim pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věcí veřejných))	

Daňové sazby				
Opatření		Země	Přídavný kód	Detaily
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04):	21 %	AAAA (Všechny země)		
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04):	15 %	AAAA (Všechny země)	R005	podmínky odkazy

Zdroj: (www.celnisprava.cz, 2015)

Můžeme pokračovat výpočtem celního dluhu. Následně vidíme vypočtený celní dluh, který činí 2 100 Kč a je tvořen pouze částkou DPH, které činí v současnosti 21 %.

Obrázek 13 - Vypočtený celní dluh

Výsledek výpočtu celního dluhu dle TARIC CZ

Zpět na hlavní stránku

(A) Datum simulace:	20.03.2015	(15) Země odeslání:	MN
(33) Nomenklatura zboží:	3926100000	(33) Přídavné kódy:	
(34) Země (region) původu:	MN	(38) Vlastní hmotnost (kg):	100
(36) Kód preference:	200	(39) Kvóta:	
(44) Certifikáty:		(47) Celní hodnota (Kč):	10000
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	0	CIF cena (Kč):	0
Množství zboží:			
(31) Popis zboží:	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914 - Kancelářské nebo školní potřeby		

Poplatky k zaplacení:

Předpis	Typ	Základ	Sazba	Částka [Kč]
R0978/12 (C142)	A00	10 000,00 Kč	0 %	0,00
Z0235/04 (P305)	B00	10 000,00 Kč	21,00 %	2 100,00
Celkem:				2 100,00

Zdroj: (www.celnisprava.cz, 2015)

Shrnutí

Pokud bychom dováželi kancelářské potřeby z Mongolska na území EU, konkrétně na území České republiky, stálo by to Mongolské prodejce pouze částku našeho DPH, které v současné době činí 21 %. Tedy z celní hodnoty zboží 10 000 Kč by zaplatili 2 100 Kč celní dluh, žádné další clo se neplatí.

Tabulka 2–Shrnutí celního dluhu pro MN

Celní hodnota	10 000,-
Celní dluh (pouze DPH)	2 100,-
Clo samotné	0,-

Zdroj: Vlastní šetření

Případová studie s rozvojovými zeměmi v režimu EBA – Burkina Faso

Země v systému EBA

Mezi státy patřící do režimu EBA tyto země:

Afghánistán, Angola, Bangladéš, Bhútán, Benin, **Burkina Faso**, Burundi, Čad, Demokratická republika Kongo, Středoafriická republika, Džibuti, Eritrea, Etiopie, Gambie, Guinea, Guinea – Bissau, Haiti, Jemen, Kambodža, Kiribati, Komory, Laos, Libérie, Lesotho, Madagaskar, Maledivy, Mali, Malawi, Mauritánie, Mosambik, Barma/Myanmar (dočasně bez preferencí), Nepál, Niger, Rovníková Guinea, Rwanda, Samoa, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Súdán, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Šalamounovy ostrovy, Tanzanie, Togo, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Východní Timor, Zambie.

Oficiální název tohoto státu je Burkina Faso. Je to stát ležící v Africe a má zhruba 17,8 mil. obyvatel. Úředním jazykem je francouzština. Hlavní město se nazývá Ouagadougou. Měna v tomto státě je západoafrický frank (www.mzv.cz, 2015).

Mezi hlavní exportní komodity se řadí:

- zlato,
- bavlna,
- shea butter (www.businessinfo.cz).

Tyto komodity jsou vyváženy **zcela bezcelně**, protože země Burkina Faso se řadí do režimu **EBA** a ten umožňuje bezcelní dovoz zboží na trh EU.

Postup u případové studie je stejný, jako u dvou předchozích zemí.

Začne se s vyplňováním základní tabulky. Budou změněny pouze kódy země původu a země odeslání. Kód pro zemi Burkina Faso je BF.

Obrázek 14– Úvodní tabulka pro výpočet celního dluhu u BF

TARIC CZ
Verze 3.11.1 (16.12.2014)

[Nápověda k aplikaci](#)
[Nápověda k e-ČIT](#)
[Nápověda k webové službě](#)
[Kvóty EU](#)

(A) Datum simulace:

(33) Nomenklatura zboží:

Kód země (17) určení / (34) původu:

---

(33) Přídavné kódy:

(44) Certifikáty:

(38) Vlastní hmotnost (kg)

(46) Statistická hodnota / (47) Celní hodnota (Kč):

(31) Množství zboží   Měrná jednotka   Upřesnění m.j.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

---

(15) Země odeslání:

(36) Kód preference:

(44) Vedlejší výdaje (Kč):

(44) CIF cena (Kč):

(39) Kvóta:

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Opět se musí zkontrolovat opatření. V tabulce uvedené níže se žádná opatření pro vývoz kancelářských potřeb nevyskytují.

Obrázek 15 - Seznam nalezených opatření

Taric CZ

Seznam nalezených opatření

Zpět

nomenklatura: **3926100000**, k datu: **20.03.2015**, kód země: **BF**
 kurz: 1 € = **27.419** Kč

Zákazová opatření			
Opatření		Země	Detaily
Dovozní opatření - Chemické látky a přípravky (1ABC, předpis U1907/06):		1011 (ERGA OMNES)	odkazy

Celní sazby			
Opatření		Země	
Celní sazba pro třetí země (C103, předpis R2261/98):	6.5 %	1011 (ERGA OMNES)	
Tarifní preference (C142, předpis R0978/12):	0 %	2005 (GSP (R 12/978) - Příloha IV)	

Daňové sazby				
Opatření		Země	Přídavný kód	Detaily
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04):	21 %	AAAA (Všechny země)		
Daň z přidané hodnoty (DPH) (P305, předpis Z0235/04):	15 %	AAAA (Všechny země)	R005	podmínky odkazy

Zdroj: (www.celnisprava.cz; 2015)

Vývoz kancelářských potřeb ze země není ničím omezen a celní dluh vypadá následovně. Opět by dovozce zaplatil jen DPH ve výši 2 100 Kč, protože dovoz do států EU, konkrétně do ČR, je ze státu Burkina Faso bezcelní.

Obrázek 16 – Vypočtený celní dluh z BF

Taric CZ

Výsledek výpočtu celního dluhu dle TARIC CZ

[Zpět na hlavní stránku](#)

(A) Datum simulace:	20.03.2015	(15) Země odeslání:	BF
(33) Nomenklatura zboží:	3926100000	(33) Přídavné kódy:	
(34) Země (region) původu:	BF	(38) Vlastní hmotnost (kg):	100
(36) Kód preference:	200	(39) Kvóta:	
(44) Certifikáty:		(47) Celní hodnota (Kč):	10000
(44) Vedlejší výdaje (Kč):	0	CIF cena (Kč):	0
Množství zboží:			
(31) Popis zboží:	Ostatní výrobky z plastů a výrobky z ostatních materiálů čísel 3901 až 3914 - Kancelářské nebo školní potřeby		

Poplatky k zaplacení:

Předpis	Typ	Základ	Sazba	Částka [Kč]
R0978/12 (C142)	A00	10 000,00 Kč	0 %	0,00
Z0235/04 (P305)	B00	10 000,00 Kč	21,00 %	2 100,00
Celkem:				2 100,00

Zdroj: (www.celnisprava.cz, 2015)

Shrnutí

Tabulka 3- Shrnutí celního dluhu pro BF

Celní hodnota	10 000,-
Celní dluh (pouze DPH)	2 100,-
Clo samotné	0,-

Zdroj: Vlastní šetření

Řízený rozhovor s pracovníkem příslušného celního úřadu

V březnu tohoto roku proběhl řízený rozhovor s pracovníkem celního úřadu pro Jihočeský kraj. Tento celní úřad se nachází v Českých Budějovicích.

V Českých Budějovicích se nachází dvě pracoviště celního úřadu. Po telefonickém rozhovoru jsem byla obeznámena, že celním řízením se zabývá druhé pracoviště na Vrbenské ulici. Následně jsem byla přepojena na nejmenovaného pana inženýra, který byl velice ochotný a hned ten den jsem za ním mohla přijet s mými otázkami.

Po příchodu na celní úřad jsem byla udivena ochotou pracovníků. Pan inženýr mi vytisknul aktuální seznam rozvojových zemí a povolal si k sobě dalšího pracovníka, který systému GSP rozumí. Oba společnými silami se mi snažili odpovídat co nejlépe na mnou připravené otázky. Nakonec se mnou i hledali možnosti dovozu do EU v celním sazebníku a následně na to jsem změnila dováženou komoditu ze zlata na kancelářské a školní potřeby, protože bylo řečeno, že zlato je velice komplikovaná komodita z důvodu převažování karátů, celkové hmotnosti, atd.

Jaké dokumenty jsou při dovozu do EU z rozvojových zemí vyžadovány?

Základním dokumentem je **faktura**. Stěžejním dokladem při dovozu do EU je doklad **FORM A**. Tento dokument vydává hospodářská komora státu, ze kterého je zboží vyváženo. Na tomto dokumentu je potvrzeno, že zemí původu je opravdu země, ze které je zboží vyvezeno. Je to potvrzeno příslušným razítkem dané země a podpisem pracovníka hospodářské komory a razítka je možné dohledat v celních registrech. Registry slouží hlavně pro kontrolu celních úřadů v zemích určení, kam je zboží dováženo. Kontrolují si, zda dovezené zboží opravdu pochází ze země uvedené na dokumentu FORM A, a zda podepsaný pracovník pod razítkem, je opravdu pracovník hospodářské komory. Je také možné provést zpětnou kontrolu ověření původu, jestli je dokument pravý. Tomuto ověření se říká verifikace. Součástí listiny FORM A je doklad o původu zboží tzv. **Certificate of Origin**.

Dalším užívaným dokumentem je **EUR 1**. Jako dokument o původu se také může použít prohlášení dovozce na faktuře.

Dokument užívaný při lodní dopravě se nazývá Bill of Lending.

Dokument, který je užíván pro mezinárodní kamionovou dopravu se nazývá CMR.

Má obchod s rozvojovými zeměmi růstovou tendenci?

Od roku 2004, co jsme vstoupili do Evropské unie, až do dnes, je obchod s rozvojovými zeměmi téměř stejný. Výkyvy jsou minimální, dá se tedy říct, že obchod s rozvojovými zeměmi stagnuje.

Jaké komodity jsou v poslední době dováženy nejvíce a mají některé omezený či zakázaný dovoz do EU?

Zahraniční obchod EU je omezen pro dovoz komodit z Ruska. Hodně se v současnosti dováží dřevo z Ukrajiny a další suroviny. Evropská unie vyšla Ukrajině vstříc vzhledem k jejich politické a sociální situaci. Umožnila jim dovoz do EU pouze s doklady EUR 1. Česká republika tedy tímto gestem podporuje ukrajinský obchod.

Například obchod s Demokratickou republikou Kongo je velice obtížný, kvůli jejich špatné a nestabilní politické situaci.

Je možné dohledat, kolik % zboží je v rámci systému GSP dováženo do EU?

Celní úřady jako takové si statistiky dovozů vůbec nevedou. Proto ani pracovníci úřadu nemohli na tuto otázku odpovědět. Pouze řekli, že takové informace je pravděpodobně možné dohledat na Extrastatu.

Extrastat zaznamenává pohyb zboží a obchody se zeměmi, které nejsou součástí Evropské unie. Data jsou získávána z celních prohlášení. (www.czso.cz, 2015)²²

Další statistiky lze dohledat na stránkách Českého statistického úřadu v databázi Eurostat. Tomuto tématu se práce dále věnuje.

Statistika dovozu do EU z rozvojových zemí

Každý rok se zpracovávají data ze zahraničního obchodu na portálu Českého statistického úřadu. Následující část práce je zaměřena na některé důležité statistiky za posledních několik let, týkajících se zahraničního obchodu ČR a dovozu do EU z rozvojových zemí. Data jsou z databáze Eurostat.

Dovozy států EU z rozvojových zemí v členění podle zbožové struktury

Seznam rozvojových zemí v GSP:

Arménie, Bolívie, Botswana, Kongo, Pobřeží slonoviny, Cookovy ostrovy, Kamerun, Kapverdy, Fidži, Mikronésie, Gruzie, Ghana, Guatemala, Honduras, Indonésie, Indie, Keňa, Kyrgyzstán, Srí Lanka, Marshallovy ostrovy, Mongolsko, Namibie, Nigérie, Nikaragua, Nauru, Niue, Panama, Peru, Filipíny, Pákistán, Paraguay, Salvador, Syrská arabská republika, Svazijsko, Tádžikistán, Turkmenistán, Tonga, Ukrajina, Uzbekistán, Vietnam.

Další části práce jsou věnovány dovozu zboží z rozvojových zemí do České republiky. Dále pro srovnání dovoz – na Slovensko, do Německa, do Rakouska a do Polska a poté do celé EU.

Dovoz potravin, nápojů a tabáku; v mld. EUR

Tabulka 4 - Dovoz potravin, nápojů a tabáku z rozvojových zemí

Země/Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	39,6	42,9	46,9	53,7	58,9	53,7	58,4	66,5	54,3	53,1
Česká republika	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Německo	5,3	6,0	6,9	7,9	8,3	7,9	8,9	10,8	9,0	8,1
Rakousko	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,4	0,4
Polsko	0,8	0,9	1,0	1,3	1,3	1,1	1,3	1,5	1,4	1,3
Slovensko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

V tabulce výše můžeme vidět, že tendence objemu dovozu z rozvojových zemí ve většině případů vzrůstá, ale v letech 2009 klesla z hodnoty 58 mld. USD na 53 mld. USD. V roce 2012 byl pokles výraznější, a to z hodnoty 66,5 mld USD na hodnotu 54 mld. USD. A v roce 2013 vidíme další pokles, ne už tak výrazný, jako mezi roky 2011/2012. Například Česká republika v letech 2006 až 2010 stagnovala na hodnotě 0,2 mld EUR. Německo má ze všech zmíněných zemí největší objem dovozů z rozvojových zemí. Největší hodnota dosáhla v roce 2011, poté opět objem dovozu má klesající tendenci. Zajímavé je, že objem dovozů na území Slovenska stagnoval na hodnotě 0,1 mld. EUR.

Dovoz surovin, v mld. EUR

Tabulka 5 - Dovoz surovin z rozvojových zemí

Země/Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	26,6	29,6	35,4	39,2	44,5	28,1	42,1	50,9	42,6	36,3
Česká republika	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7	0,4	0,7	1,0	0,8	0,8
Německo	4,1	4,4	5,8	6,6	6,6	4,8	7,1	9,0	7,8	6,7
Rakousko	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,2	0,4	0,5	0,3	0,3
Polsko	0,7	0,6	0,9	1,0	1,3	0,8	1,2	1,6	1,5	1,4
Slovensko	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

V tabulce je vidět, že Německo vede v objemu dovozů z rozvojových zemí. Nejvyšší hodnoty dosahovaly většinou země v roce 2011.

Celkový objem dovozu do EU byl v roce 2011 50,9 mld. EUR. V roce 2009 můžeme vidět pokles objemu dovozu téměř o polovinu. Ze 44,5 mld. na 28,1 mld. EUR. V roce 2010 ovšem dovoz opět vzrůstá na původní hodnotu. V letech 2012 a 2014 je vidět opět mírný pokles objemu dovozů.

Česká republika se drží od roku 2004 na podobné úrovni, občas je možné zaznamenat vzrůst. Ten se týká let 2008, 2010 a největší objem dovozu do ČR nastal v roce 2011. Od té doby do roku 2013 dovoz mírně klesá.

Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů; v mld. EUR

Tabulka 6 - Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů z rozvojových zemí

Země/ Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	65,0	95,3	120,2	122,5	168,5	111,2	146,0	175,7	195,7	172,0
Česká republika	0,5	0,8	1,1	1,0	1,5	0,7	1,4	2,0	1,9	1,6
Německo	7,7	11,3	14,2	14,1	20,2	11,5	14,7	18,8	20,6	20,1
Rakousko	1,1	1,4	2,2	2,8	3,7	2,3	2,7	3,2	3,5	3,7
Polsko	0,9	1,1	0,8	0,8	1,1	0,8	0,7	1,1	0,6	0,6
Slovensko	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

V tabulce výše můžeme vidět druhý největší objem dovozů do EU ze všech čtyř skupin importovaných komodit.

EU dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 2012, kdy objem dovozu vzrostl na hodnotu 195,7 mld. EUR. Je vidět, že minerální paliva a příbuzné materiály tvoří největší podíl na dovozu z rozvojových zemí do EU.

Německo dosahuje ze všech zmíněných zemí největších hodnot a objem dovozu stále vzrůstá.

Do České republiky bylo nejvíce minerálních paliv a maziv importováno v roce 2011.

Slovensko v některých letech nepřijalo žádná minerální paliva z rozvojových zemí.

Dovoz produktů zpracovatelského průmyslu; v mld. EUR

Tabulka 7 - Dovoz produktů zpracovatelského průmyslu

Země/ Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	276,6	321,5	380,0	435,0	447,8	370,4	477,6	501,8	483,2	473,4
Česká republika	3,3	2,8	4,0	6,0	6,6	5,9	9,4	11,0	9,3	8,7
Německo	55,4	62,7	76,1	86,2	89,1	76,2	101,9	106,2	98,5	95,3
Rakousko	3,4	4,4	5,1	5,2	6,5	5,4	6,6	7,2	8,0	9,0
Polsko	4,7	4,8	6,8	8,8	10,5	8,8	10,9	11,9	12,0	13,1
Slovensko	0,8	0,9	1,4	2,6	3,3	2,4	3,4	3,6	3,8	4,0

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

Importovanými položkami s nejvyššími objemy dovozů ze zemí rozvojových do EU jsou produkty zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší hodnota dosahuje přes 500 mld. EUR a to v roce 2011.

Do České republiky bylo nejvíce importováno v roce 2011, kdy hodnota dovozu dosáhla 11 mld. EUR. Od té doby je mírný pokles.

Německo má opět největší objemy dovozů těchto produktů ze všech zmíněných zemí. Nejvyšší hodnoty objemu dovozů dosáhlo také v roce 2011.

V Polsku se objem dovozů stále zvyšuje.

Slovensko naopak dosáhlo nejvyšších hodnot v letech 2004 – 2005. Od té doby objem dovozů klesá.

Dovozy států EU z nejméně rozvinutých zemí v členění podle zbožové struktury

Seznam nejméně rozvinutých zemí v GSP:

Afgánistán, Angola, Bangladéš, Burkina Faso, Burundi, Benin, Bhútán, Demokratická republika Kongo, Středoafriická republika, Džibutsko, Eritrea, Etiopie, Gambie, Guinea, Rovnicková Guinea, Guinea – Bissau, Haiti, Kambodža, Kiribati, Komory, Laoská lidově demokratická republika, Libérie, Lesotho, Madagaskar, Mali, Myanmar (Barma), Maruetánie, Malawi, Mosambik, Niger, Nepál, Rwanda, Šalamounovy ostrovy, Súdán, Sierra Leone, Senegal, Somálsko, Jižní Súdán, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Čad, Togo, Východní Timor, Tuvalu, Sjedinčená republika Tanzanie, Uganda, Vanuatu, Samoa, Jemen, Zambie.

Dovoz potravin, nápojů a tabáku, v mld. EUR

Tabulka 8 - Dovoz potravin, nápojů a tabáku z nejméně rozvinutých zemí

Země/Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	1,92	2,17	2,23	2,50	2,44	2,48	2,68	3,40	2,07	1,92
Česká republika	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Německo	0,26	0,32	0,36	0,48	0,45	0,54	0,64	0,80	0,49	0,46
Rakousko	0,03	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Polsko	0,02	0,03	0,04	0,05	0,03	0,04	0,03	0,05	0,05	0,06
Slovensko	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

Z rozvinutých zemí nejsou dovozy tak časté a v takových objemech, jako ze zemí rozvojových. Celkové objemy dovozů do EU se pohybují okolo dvou až tří miliard EUR.

Dovozy do České republiky z nejméně rozvinutých zemí tvoří jen 0,1 mld. EUR a jsou neměnné od roku 2004 až do roku 2013.

Slovenská republika přijala import z nejméně rozvinutých zemí v roce 2005 o objemu 0,01 mld. EUR. Další roky se žádné dovozy na území Slovenska neuskutečnily. Viz

Rakousko – dovoz uskutečněn pouze v roce 2004 a 2005. Od té doby jsou hodnoty nulové.

Dovoz surovin; v mld. EUR

Tabulka 9 - Dovoz surovin z nejméně rozvinutých zemí

Země/Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	1,37	1,52	1,59	1,79	1,88	1,23	1,68	2,11	1,97	1,84
Česká republika	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01	0,00	0,02
Německo	0,15	0,16	0,18	0,22	0,22	0,17	0,18	0,28	0,29	0,25
Rakousko	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00
Polsko	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,00	0,01	0,03	0,03	0,06
Slovensko	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

Dovoz surovin se nijak zásadně neliší od dovozu první komodity. Hodnoty pro celou Evropskou unii pohybují v rozmezí od jedné do dvou miliard EUR. Česká republika přijímá zboží z nejméně rozvinutých zemí pouze v určitých letech. V některých letech jsou dovozy nulové.

Slovensko opět nepřijímá žádné dovozy surovin z nejméně rozvinutých zemí. Hodnoty jsou tedy nulové.

Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů; v mld. EUR

Tabulka 10 - Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů z nejméně rozvinutých zemí

Země/Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	1,81	3,93	3,48	5,25	11,55	6,26	6,67	11,36	11,73	12,87
Česká republika	... ⁴	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Německo	...	0,07	0,11	0,29	0,55	0,24	0,29	0,88	0,32	0,45
Rakousko	...	0,00	0,00	...	...	...	0,00	0,00	0,00	0,00
Polsko	0,00	...	...	...	0,00	...	...	0,00	...	...
Slovensko	...	...	...	...	...	...	...	0,00	...	...

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

Hodnoty dovozů minerálních paliv jsou nejvyšší u Německa.

Hodnoty pro celou Evropskou unii jsou v rozmezí od 1 mld. – 12 mld. EUR. Zde už jsou částky značně vyšší než u předchozích komodit dovážejících se z nejméně rozvinutých zemí. Tyto země vydělávají hlavně na vývozu minerálních paliv do ostatních zemí, žádné jiné bohatství než toto v zemi nemají.

Za celou Evropskou unii byla nejvyšší hodnota dovozu v roce 2013, kdy dosáhla 12 mld. EUR.

Do České republiky nejsou známy žádné hodnoty dovozu minerálních paliv z těchto zemí, to samé platí pro Slovensko, částečně pro Rakousko a Polsko.

---

⁴ data nejsou známá

Dovoz průmyslového zboží; v mld. EUR

Tabulka 11 - Dovoz průmyslového zboží z nejméně rozvinutých zemí

Země/ Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU	8,74	8,93	10,29	10,31	8,95	9,16	11,01	14,07	15,09	17,89
Česká republika	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,05	0,07
Německo	2,22	1,86	2,53	2,63	1,96	2,38	2,23	3,13	3,28	3,38
Rakousko	0,04	0,04	0,06	0,08	0,07	0,04	0,03	0,05	0,06	0,09
Polsko	0,09	0,07	0,19	0,22	0,16	0,25	0,41	0,27	0,19	0,40
Slovensko	0,00	0,00	0,01	0,03	0,02	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06

Zdroj: (www.czso.cz; 2015)

Nejvyšší hodnota dovozů do EU patří průmyslovému zboží. Zde dosahuje nejvyšší částky 17. mld. EUR za rok 2013. Dovozy mají stále vzrůstající tendenci. Dá se říct u všech zemí v tabulce.

Největších hodnot importů dosahuje opět Německo, na druhém místě Polsko, pak Rakousko. Po Rakousku následuje Česká republika, kde jsou hodnoty dovozů stále vzrůstající od roku 2004 až do roku 2013. Země s nejnižšími dovozy průmyslového zboží je Slovensko. To v letech 2004 – 2005 neuskutečnilo žádné dovozy této komodity. Až od roku 2006 po rok 2013 jsou hodnoty srovnatelné s Českou republikou.

5. Závěr

První fází práce bylo studium odborné literatury, kdy byly zjištěny základní informace o zahraničním obchodu, rozvojových zemích a Evropské unii. Po studiu odborné literatury přišla na řadu případová studie dovozu do Evropské unie ze zemí rozvojových.

V případové studii byla provedena analýza dovozu z rozvojových zemí do Evropské unie, konkrétně tedy do České republiky. Analýza byla provedena na základě výběru jedné komodity, kterou budu aplikovat na vybrané rozvojové země. Byly vybrány kancelářské potřeby, které se řadí do skupiny 31 s názvem Plasty a výrobky z nich. Byl analyzován dovoz této komodity do Evropské unie (České republiky) ze třech zemí – z Indie, z Mongolska a z africké země Burkina Faso. Z toho každá země byla z jiného režimu Všeobecného systému preferencí (GSP, GSP+, EBA).

První země – Indie, byla vybrána z obecného režimu GSP. V celním sazebníku TARIC, na stránkách celní správy České republiky, byla potřeba vyplnit základní tabulka pro výpočet celního dluhu. Důležité bylo zadat správný kód země, pro Indii je tento kód IN. Dále bylo potřeba zjistit opatření vývozu z této země. Pro vývoz kancelářských potřeb ze země nebyla zjištěna žádná opatření. V tabulce bylo důležité zadat preferenci pod číselným kódem 200. To byl kód pro země ze systému GSP. Dále byla zadána celní hodnota zboží v hodnotě 10 000 Kč. Z této celní hodnoty byla vypočtena částka 2 100 Kč, kterou Indie zaplatí. Je to částka DPH, které činí v současné době 21%. Žádné další celní poplatky se nehradí, protože kancelářské potřeby patří mezi komodity řadící se do zboží dováženého na území EU bezcelně v rámci režimu GSP.

Pro druhou část případové studie bylo vybráno Mongolsko, které se řadí do režimu GSP+. Znovu bylo provedeno šetření v celním sazebníku TARIC. Do tabulky byl zadán kód země, který je pro Mongolsko MN. Žádná opatření vývozu z této země nebyla nalezena. Celní hodnota zboží byla určena opět na 10 000 Kč. Vypočtený poplatek činil 2 100 Kč. Dovozece, tedy Mongolsko, platí pouze tuto částku DPH. Zboží spadá opět do bezcelního režimu. Je tedy dováženo bezcelně, pouze s poplatkem DPH.

V poslední části případové studie byla vybrána africká země Burkina Faso. Opět bylo provedeno šetření v celním sazebníku TARIC na stránkách celní správy České republiky. Do tabulky pro výpočet celního dluhu byl zadán kód země. Ten je pro stát Burkina Faso BF. Omezení pro vývoz nebyla žádná a následně bylo zjištěno, že

dovozce kancelářských potřeb do EU bude opět platit pouze 2 100 Kč, tedy částku DPH, protože 99,8 % zboží je do Evropské unie dováženo bezcelně (kromě zbraní a střeliva).

Ze statistik zahraničního obchodu na stránkách Českého statistického úřadu byla analyzována data z let 2004 až do roku 2013 pro EU, Českou republiku, Německo, Rakousko, Polsko a Slovensko. Data obsahovala informace o dovozu Evropské unie z rozvojových a z nejméně rozvinutých zemí podle zbožové struktury.

Z rozvojových zemí byl zjištěn větší podíl dovozů než ze zemí nejméně rozvinutých. U nejméně rozvinutých zemí mnohdy nebyly o dovozu žádné záznamy. Důvodem bude značná chudoba nejméně rozvinutých zemí na suroviny a na další komodity, také jejich politická nestabilita a nízká gramotnost jejich obyvatel.

Nejméně rozvinutým zemím bych doporučila zaměřit se na to nejlepší, co v zemi mají a z toho těžit nejvíce. Sledovat obchod ostatních zemí a snažit se jim vyrovnat a stále se zlepšovat obchodní vztahy se zeměmi Evropské unie. Evropská unie poskytuje bezcelní dovoz mnoha komodit z těchto zemí, proto bych využívala co nejvíce této výhody, kterou EU poskytuje.

Evropská unie poskytuje rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím značně velikou výhodu. Toto jednostranné poskytnutí preferencí je pro rozvojové země výhodnou cestou, jak se zlepšovat a začleňovat se do mezinárodního obchodu více a více. Každým rokem vypadne ze systému GSP několik zemí. A to z důvodu zlepšení a dosažení takových příjmů, že mohou opustit status rozvojové země.

V úvodu práce bylo stanoveno několik hypotéz.

Hypotéza č. 1: Počet rozvojových a nejméně rozvinutých zemí v systému GSP je v průběhu času neměnný.

Hypotéza vyvrácena. Počet zemí se ve všech třech režimech mění každý rok. Seznamy zemí vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu a můžeme je vyhledat na webových stránkách.

Hypotéza č. 2: Systém GSP poskytuje bezcelní dovoz do EU pro veškeré zboží.

Hypotéza vyvrácena. Obecný režim GSP poskytuje bezcelní dovoz zhruba pro 60 – 70 % zboží. Režim GSP+ poskytuje bezcelní dovoz zboží na území EU pro vybrané výrobky. Režim EBA poskytuje bezcelní dovoz pro 99,8 % zboží.

Hypotéza č. 3: Bezcelní dovoz zbraní do EU není povolen.

Hypotéza potvrzena. Bezcelní dovoz neplatí pro dovoz zbraní. Ani v jednom z režimů systému GSP není povolen bezcelní dovoz pro zbraně. Například režim EBA poskytuje bezcelní dovoz pro 99,8 % zboží, ale zbraně tvoří 0,2 % toho zboží, které nespadá do bezcelního dovozu.

(Zdroj: Vlastní šetření)

6. Seznam literatury

Literární zdroje

- Kalínská, E., Čajka, R., Černá, I., Bolotov, I., & Štěrbová, L. (2010). *Mezinárodní obchod v 21. století* (1. vyd. ed.). Praha: Grada.
- Pouzarová, I. (1998). *Mezinárodní obchod: (vybrané kapitoly)* (1. vyd. ed.). České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta.
- Pipek J., Doc. (1990), *Rozvojové země – současné problémy zahraničního obchodu*, Československá akademie věd, Praha: Academia 1990
- Klabouchová, I. (1999). *Clo a původ zboží stav k 1.1. 1999* (2. dopl., přeprac. a aktualizované vyd. ed.). Praha: Polygon.
- Klabouchová, I. (1995). *Clo a původ zboží* (3. dopl., aktual. vydání ed.). Praha: Polygon
- Machková, H., Černošlávková, E., Sato, A., Kouba, J., & Malý, J. a kol. (2010). *Mezinárodní obchodní operace* (5., aktualiz. vyd. ed.). Praha: Grada.
- Machková, H., Halík, J., Lukáš, Z., Malý, J., & Rydvan, T. (2002). *Mezinárodní obchod a marketing* (1. vyd. ed.). Praha: Grada.

Internetové zdroje

- Heakal, R. (2003, December 4). What Is International Trade? Retrieved March 4, 2015. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/articles/03/112503.asp>
- Chand, S., The Meaning and Definition of Foreign Trade or International Trade – Explained! Retrieved March 4, 2015. Dostupné z: <http://www.yourarticlelibrary.com/foreign-trade/the-meaning-and-definition-of-foreign-trade-or-international-trade-explained/5972/>
- What is a Developing Country. Retrieved March 4, 2015. Dostupné z: http://www.educationalpathwaysinternational.org/?page_id=97
- WORLD TRADE ORGANIZATION. Retrieved March 4, 2015. Dostupné z: http://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/d1who_e.htm

Euro. Retrieved March 4, 2015. Dostupné z: http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/euro/index_cs.htm

Muller, T. (11. 1. 2006) Ministerstvo průmyslu a obchodu. Březen 4, 2015. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument3363.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2013, June 19). Březen 4, 2015. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument18968.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2014, August 26). Březen 4, 2015, dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument141915.html>

Bierbrauer, E. (2014, Duben 1). Fakta a čísla o Evropské unii. Březen 4, 2015, dostupné z http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.3.html

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2014, Leden 3). Březen 4, 2015, dostupné z <http://www.mpo.cz/dokument146356.html> (+ leták a prezentace z konce stránky)

Indie: Zahraniční obchod země. (2014, Říjen 1). Březen 7, 2015, dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/indie-zahranicni-obchod-zeme-18279.html#sec3>

Indie: Základní informace o teritoriu. Březen 7, 2015, dostupné z http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/indie/

Mongolsko, Březen 6, 2015, dostupné z <http://cs.wikipedia.org/wiki/Mongolsko>

Mongolsko. Březen 6, 2015, dostupné z http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asi/mongolsko/

Mongolsko: Zahraniční obchod země. (2014, Říjen 1). Březen 6, 2015, dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/mongolsko-zahranicni-obchod-zeme-18684.html>

Burkina Faso: Základní informace o teritoriu. Březen 22, 2015, dostupné z http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/burkina_faso/

Burkina Faso: Zahraniční obchod země. (2013, Červen 3). Březen 22, 2015, dostupné z <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/burkina-faso-zahranicni-obchod-zeme-17718.html>

Taric CZ. Březen 7, 2015, dostupné z <http://www.celnisprava.cz/cz/aplikace/Stranky/taric-cz.aspx>

Seznam rozvojových a nejméně rozvinutých zemí. (2013, February 21). Březen 7, 2015, dostupné z [http://www.celnisprava.cz/cz/clo/puvod-zbozi/Preferenn pvod zbo/Přehled dohod a zemí/zeme_ACP_CARIF_OCT_GSP.pdf](http://www.celnisprava.cz/cz/clo/puvod-zbozi/Preferenn_pvod_zbo/Přehled_dohod_a_zemí/zeme_ACP_CARIF_OCT_GSP.pdf)

Zahraniční obchod - Metodika. (2015, Březen 9). Březen 20, 2015, dostupné z <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zo>

Dovozy států EU z rozvojových zemí, v členění podle zbožové struktury. (2015, Březen 21). Březen 22, 2015, dostupné z <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdgp220>

Dovozy států EU z nejméně rozvinutých zemí podle skupin produktů. (2015, Březen 23). Březen 23, 2015, dostupné z <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tsdgp230>

7. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam rozvojových zemí platný od 1. 1. 2015 a seznam nejméně rozvinutých zemí platný od 1. 1. 2014

Zdroj: (www.celnisprava.cz, 2013)

Přílohy

GSP – Seznam rozvojových zemí - platný od 1. 1. 2015

AM	Arménie ¹	GT	Guatemala ^{5,7}	PA	Panama ^{5,7}
AZ	Ázerbájdžán ⁴	HN	Honduras ⁷	PE	Peru ^{1,7}
BO	Bolívie ¹	ID	Indonésie ³	PH	Filipíny ⁸
BW	Botsvana ⁶	IN	Indie ³	PK	Pákistán ¹
CG	Kongo	IQ	Irák	PY	Paraguay ¹
CI	Pobřeží slonoviny ⁶	IR	Irán ⁴	SV	Salvador ^{5,7}
CK	Cookovy ostrovy	KE	Keňa ⁶	SY	Syrská arabská republika
CM	Kamerun ⁶	KG	Kyrgyzstán	SZ	Svazijsko ⁶
CN	Čínská lidová republika ^{2,3}	LK	Sri Lanka	TH	Thajsko ^{2,3}
CO	Kolumbie ⁷	MH	Marshallovy ostrovy	TJ	Tádžikistán
CR	Kostarika ^{1,3,7}	MN	Mongolsko ¹	TM	Turkmenistán ⁷
CV	Kapverdy ¹	MV	Maledívy ²	TO	Tonga
EC	Ekvádor ^{1,2,3}	NA	Namibie ⁶	UA	Ukrajina ³
FJ	Fidži ⁶	NG	Nigérie ³	UZ	Uzbekistán
FM	Mikronésie	NI	Nikaragua ⁷	VN	Vietnam
GE	Gruzie ¹	NR	Nauru		
GH	Ghana ⁶	NU	Niue		

1 - země od 1.1.2014 zapojené do režimu pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věci veřejných - GSP+ (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1/2014)

2 - u těchto zemí došlo od 1.1.2015 k odstranění ze seznamu zvýhodněných zemí v rámci systému GSP (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1421/2013)

3 - tyto země mají u některého zboží pozastavení celních preferencí (prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1213/2012)

4 - u těchto zemí došlo od 22.2.2014 k odstranění ze seznamu zvýhodněných zemí v rámci systému GSP (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 154/2013)

5 - země od 28.2.2014 zapojené do režimu pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věci veřejných - GSP+ (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 182/2014)

6 - u těchto zemí došlo od 1.10.2014 ke znovu zařazení do seznamu zvýhodněných zemí v rámci systému GSP (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1016/2014). Pro Botsvanu a Namibii pouze od 1.10.2014 do 31.12.2015.

7 - u těchto zemí dojde od 1.1.2016 k odstranění ze seznamu zvýhodněných zemí v rámci systému GSP i GSP+ (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1015/2014)

8 - země od 25.12.2014 zapojena do režimu pro udržitelný rozvoj a řádnou správu věci veřejných - GSP+ (nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1386/2014)

GSP – Seznam nejméně rozvinutých zemí - platný od 1. 1. 2014

AF	Afgánistán	KH	Kambodža	SL	Sierra Leone
AO	Angola	KI	Kiribati	SN	Senegal
BD	Bangladéš	KM	Komory	SO	Somálsko
BF	Burkina Faso	LA	Laoská lidově dem. republika	SS	Jižní Súdán
BI	Burundi	LR	Libérie	ST	Svatý Tomáš a Princův ostrov
BJ	Benin	LS	Lesotho	TD	Čad
BT	Bhútán	MG	Madagaskar	TG	Togo
CD	Kongo, dem. republika	ML	Mali	TL	Východní Timor
CF	Středoafriická republika	MM	Myanmar	TV	Tuvalu
DJ	Džibutsko	MR	Mauretánie	TZ	Sjednocená republika Tanzanie
ER	Eritrea	MW	Malawi	UG	Uganda
ET	Etiopie	MZ	Mosambik	VU	Vanuatu
GM	Gambie	NE	Niger	WS	Samoa
GN	Guinea	NP	Nepál	YE	Jemen
GQ	Rovníková Guinea	RW	Rwanda	ZM	Zambie
GW	Guinea-Bissau	SB	Šalamounovy ostrovy		
HT	Haiti	SD	Súdán		

8. Summary and key words

International Trade of European Union with Developing Countries

International trade is very important at this time. Currently experiencing rapid growth in international trade. It is influenced by globalization of the world economy and the use of new technologies. Companies have new business opportunities. We are increasing global competition. Customs requirements of the European Union are set to be same for foreign trade operations of other exporters and importers. International trade affects the performance of the national economy. It operates on payment to foreign countries relations and develops and balance payments. An important issue is the international trade with developing countries. Developing countries created the disintegration of the colonial system of the former metropolis. These countries are economically dependent on the capitals. Therefore I want to address this issue.

The aim of this presentation is to analyse international trade of the European Union with developing countries. Build a case study in GSP imports and subsequently to synthesize the data. In conclusion are made recommendations.

Key words: international trade, European Union, developing country, GSP system, synthesize the data, recommendations.

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Shrnutí celního dluhu pro IN.....	34
Tabulka 2 – Shrnutí celního dluhu pro MN.....	40
Tabulka 3- Shrnutí celního dluhu pro BF	44
Tabulka 4 - Dovoz potravin, nápojů a tabáku z rozvojových zemí	47
Tabulka 5 - Dovoz surovin z rozvojových zemí.....	48
Tabulka 6 - Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů z rozvojových zemí	49
Tabulka 7 - Dovoz produktů zpracovatelského průmyslu	50
Tabulka 8 - Dovoz potravin, nápojů a tabáku z nejméně rozvinutých zemí	51
Tabulka 9 - Dovoz surovin z nejméně rozvinutých zemí	52
Tabulka 10 - Dovoz minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů z nejméně rozvinutých zemí.....	53
Tabulka 11 - Dovoz průmyslového zboží z nejméně rozvinutých zemí.....	54

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Kapitoly kombinované nomenklatury.....	29
Obrázek 2 - Kódy kombinované nomenklatury v kapitole 39.....	30
Obrázek 3 - Výběr konkrétního zboží.....	30
Obrázek 4 - Zadání zboží do aplikace pro výpočet celního sazebníku.....	30
Obrázek 5 - Dovození opatření.....	31
Obrázek 6 - Zadání celní hodnoty a množství zboží	31
Obrázek 7 - Výběr preference pro dovoz zboží	32
Obrázek 8 - Vložení kódu preference	32
Obrázek 9 - Celková tabulka pro výpočet celního dluhu.....	33
Obrázek 10 - Vypočtený celní dluh	34
Obrázek 11 - Výpočet celního dluhu z Mongolska	38
Obrázek 12 - Opatření pro vývoz kancelářských potřeb	39
Obrázek 13 - Vypočtený celní dluh	40
Obrázek 14 – Úvodní tabulka pro výpočet celního dluhu u BF	42
Obrázek 15 - Seznam nalezených opatření.....	43
Obrázek 16 – Vypočtený celní dluh z BF	44

Seznam zkratk

HDP – Hrubý domácí produkt

HDI – Index lidského rozvoje

EU – Evropská unie

EHS – Evropské hospodářské společenství

WTO – World Trade Organization, Světová obchodní organizace

GSP – Generalized System of Preferences, Všeobecný systém preferencí

DPH – Daň z přidané hodnoty

